

Handwritten signature in red ink

laiškai lietuviams

GEGUŽĖ/MAY 1977 (5)

IR VIS MOTULĖ PRIE RATELIO...	145	Danutė Bindokienė
MES NORIME MATYTI JĖZU	147	Nina Gailiūnienė
AMAZONĖS MITO PRASMĖ	152	A. Maceina
AŠ IR TU	157	A. L.
EILĖRAŠČIAI	158	Dalia Staniškienė
IŠ DVIRATININKO KELIONIŲ (V)	159	Anicetas Tamošaitis, S.J.
CHARIZMATINIO SAJŪDŽIO PARAŠTĖJE	164	Jurgis Gliuda
DVIEJŲ VEIKSMŲ ŠEIMOS DRAMA	168	Vytautas Kasnis
KALBĖKIME SU VAIKAIS LIETUVIŠKAI	171	Danutė Bindokienė
KODĖL MES NEKALBAME LIETUVIŠKAI	174	Vida Didžbalytė
TĖVYNĖJE	175	D. ir G. Vakariai
KALBA	178	Juozas Vaišnys, S.J.
"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSO LAIMĖTOJAI	180	Redakcija

Šis numeris iliustruotas dail. Magdalenos Stankūnienės kūrinų nuotraukomis. Viršelio nuotrauka — Eugenijaus Būtėno.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing office.

Laiškai lietuviams

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS
GEGUŽĖ/MAY 1977 VOLUME XXVIII NO. 5

IR VIS MOTULĖ PRIE RATELIO...

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Motinos kultas giliai įaugęs lietuvių širdyje. Kiek skambių eilių sudėta, kiek jausmo išsakyta trims didžiosioms, lietuvių pamiltosioms, motinoms: Dievo Motinai Marijai, motinai žemei-tėvynei ir savo biologinei motinai. Argi nuostabu, kad pats gyvybiškiausias, gausiais žiedais kaišytas, metų mėnuo skirtas motinos garbei? Gegužyje motinystės paslaptį šnabžda kiekvienas žiedo pumpuras, skardena paukštis prie lizdo ir dūzgia bitelė pirmuosiuose žieduose.

Lietuviškosios motinos sąvokoje sukaupta visa mūsų tautinės gyvybės mistika, visa kančia, džiaugsmas, pasiaukojimas ir meilė. Tik paminėkime lietuvių motiną, ir pasąmonėje pradės dūzgti ratelis, o dvi mylinčios galvos — motinos ir vaiko — vėl palinks ties atversta knyga. Tą lietuvių motiną prie ratelio atsivežėme iš tėvynės lyg švenčiausių relikvijų ir išvyniojame iš atminimų skrynios dugno kiekviename motinos dienos minėjime. Argi atsirastų toks nepatriotiškas kalbėtojas, kuris nepaminėtų lietuvių motinos reikšmės Lietuvos istorijoje, nenulenktų galvos prieš jos atliktą lietuvių išlaikymo darbą?

Ir tada klausytojų mintyse nuaidi atodūsis: "Pasikeitė lietuvių motina, pasikeitė..."

Gal pasikeitė, o gal ir ne. Priklauso, kokius pasikeitimus pastebime, kurių skirtumų ieškome. Jeigu mėginsime ieškoti liaudies dainų "motulės sen-galvėlės", skarele apsigobusios, raukšlių vagotu veidu ir virpančiomis nuo darbo rankomis, tai sunkiai atrasime. Šiandieninės lietuvių motinos išorinis pasikeitimas yra laiko ir mados padiktuotas. Daug kuo ji skiriasi nuo anų laikų kaimo moterėlės. Modernioji lietuvių motina, gyvenanti svetimų kraštų

Magdalena Stankūnienė

Iš ciklo "Moters darbai" (grafika)

didmiesčiuose, yra išsilavinusi, ne vien savo šeimos ratelyje užsidariusi. Tas skirtumas ne būtina blogas: vargu, ar kas iš sentimentalųjų kalbėtojų norėtų grįžti į anuos laikus. . .

Tačiau po senoviškosios motulės skarele ir moderniosios šukuosena atrasime tai, kas svarbiausia — lietuvių motiną, tautinės gyvybės saugotoją. Kąžin ar buvo lengviau išmokyti vaiką lietuviškai skaityti motulei prie ratelio, ar dabartinei išėivijos motinai? Anoji gyveno savoje tėvynėje, nors ir svetimųjų valdomoje. Išbėgęs į kiemą, vaikas kalbėjosi lietuviškai su broliais, seserimis, su draugais, su pažįstamais ir nepažįstamais. Bažnyčioje jis giedojo ir meldėsi lietuviškai. Kasdien jį supo tėvynės gamta. Gimtoji žemė nebuvo kažkokia tolima pasaka, o matoma, jaučiama, paliečiama.

Šiandieninė motulė turi pirma išmokyti vaiką lietuviškai kalbėti, o paskui tą lietuvišką žodį ugdyti, saugoti, nes svetimoji aplinka be paliovos taikstosi jį pavogti, išvyti užmarštin. Kiek reikia pastangų, kantrybės, laiko, kad tas lietuviškasis žodis pasilikytų vaiko lūpose!

Visai lengva dabartinę lietuvių motiną atrasti prie ratelio, jeigu tuo rateliu pavadinsime automobilio vairą. Už vairo motina praleidžia tikrai daugiau laiko, negu senoji motulė prie savo ratelio. Štai ji veža vaikus į lituanistinę mokyklą, į ateitininkų, skautų sueigas, į ansamblių repeticijas ir vis ragina, prašo, perspėja, net subara: "Kalbėk, vaikeli, lietuviškai!"

Ar be tos motinos pasiaukojimo išsilaukėtų jaunimo vasaros stovyklos? Kas mokytojų lit. mokyklose, kas padėtų vaikams lietuviškas pamokas paruošti, kas siūtų tautinius drabužius ir dirbtų tautinių šokių grupių, chorų, ansamblių rėmimo komituose? Ar nebūtų tuščios mokyklų renginių salės be lietuvių motinų, ar skambėtų lietuviška malda parapijos bažnyčiose? Ir skuba ta jauna lietuvių motina, tyli, kantri, užsispyrusi, tvirtai tikėdama, kad ateities kartose neužges lietuviškumo kibirkštėlė. Ji įkvepia meilę tolimai tėvų žemei, kurios pa-

ti dažnai yra neregėjusi, kuriai tą meilę yra gavusi iš savo motinos.

Ar visuomet moderniajai motinai pavyksta išlaikyti lietuviškumą savo vaikuose, tai jau kitas klausimas. Tačiau ne kiekvienos "motulės sengalvėlės" sūnus-dukteris nešė knygas iš Prūsų, išaugo tautos žadintojais, išėjo partizanauti. Mes turime tiek daug šviesių motinos pavyzdžių iš senųjų laikų ir iš dabarties, kad nėra reikalo ieškoti vien neigiamybių. Galime drąsiai tvirtinti, jog lietuvių motinos siela nėra laiko pakeista. Ji tvirtai tebestovi tautos gyvybės sargyboje.

MES NORIME MATYTI JĖZŪ

(Laiškų lietuviams konkurse premijuotas straipsnis)

NINA GAILIŪNIENĖ

Kad trūksta dvasinių pašaukimų, girdi taip dažnai sakant, kaip trūksta energijos. Mažai kreipiau dėmesio į vieną ir kitą. Kodėl turėčiau? Namuose šilta. Automobilis važiuoja. Einu į mišias, kada noriu — šeštadienio vakare, sekmadienio rytą ar vakare. Trūkumas, kuriuo rūpinasi valdžios ir bažnyčios galvos, manęs asmeniškai dar nepalietė. Taip bent atrodė, kol nebuvau matęs "ROOTS" televizijoje.

Komitetai kuriami, planai svarstomi, kaip sumedžioti kandidatus dvasiniams pašaukimams. Jaučiuosi nesaugus, kaip Kunta Kinte. . . Tai rodo, kad esu jaunosios kartos atstovas. Vyras ar mergaitė — nesvarbu. Pašaukimams reikia abiejų lyčių. Svarbu jaunystė. Ir vėl asociacija primena Kunta Kinte ir jo likimo draugus. Net ir medžioklės tikslas atrodo panašus. Reikia darbo jėgos. . . sielų plantacijose. . .

KAS YRA PAŠAUKIMAS?

Pašaukimas yra įgimtas palinkimas, stiprus troškimas būti kunigu, daktaru, policininku, rašytoju ar kuo kitu. Charakteringa, kad toks stiprus palinkimas vienai ar kitai profesijai ar darbui jaučiamas iš mažens.

Jėzus buvo tik 12 metų berniukas. Pirmą kartą Jeruzalėje. Pirmą kartą šventykloje. Išgirdęs žinovus aiškinant Šventraščių, Jėzus iš karto pasijuto namuose. Užmiršo viską — gimtinę ir tėvus.

“Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose?” — stebisi vaikas, kai motina Jį bara už suteiktą rūpestį ir išgąstį. Kas gali užginčyti, kad toks įgimtas palinkimas (dažnai su specialiais įgimtais gabumais, reikalingais tai profesijai) nėra Dievo įdiegtas žmogaus sieloje? O jei taip, tai ar žmogus, jo vedamas, pasirenka policininko ar kunigo profesiją, jis lygiai nueina rūpintis “savo Tėvo reikalais”...

Tačiau religinis pašaukimas kažkodėl dengiamas misticizmu. Žymus dvasiškis, paklaustas TV reporterio, kas yra religinis pašaukimas (religious vocation), atsakė: “A man’s response to a special God’s call”.

Tik apaštalai buvo privilegijuoti girdėti “ypatingą Dievo šaukimą”. Net jie tada dar nežinojo, kad Kristus buvo Dievas.

Kiek tokia bibline paslaptimi apgaubta pašaukimo definicija padėjo rasti kandidatų į seminariją ar vienuolyną, sunku nustatyti. Kiek padarė tam luomui žalos — lengva.

Jaunuolis, užsivilkęs sutaną, mergaitė — vienuolės rūbą, negali jų daugiau padėti be stigmos. Greičiau atleidžiamos jaunystės nuodėmės, negu pasitraukimas iš dvasinio luomo. Nors buvę dar toli nuo kunigo šventimų ar vienuolės įžady, vis tiek grįžta į pasaulį “sutepti” žmonių akyse. Dievas šaukė... ir neklausė! Kas gali būti baisiau, kaip pasakyti Dievui ne???

Tuos, kurie žino nuo vaikystės, kuo norės gyvenime būti, galima pavadinti gimusiais su “vocation tag”. Jie ne tik be klaidžiojimų nueina tiesiai į savo profesiją, bet ir jaučiasi joje patenkinti. Savo vietoje.

Kaimynų sūnus pasirinko graboriaus profesiją. Tėvai draudė. Draugai juokėsi — baisiau, kaip būti kunigul.. Mergaitės gėdijosi su juo rodytis. Niekas neatgrasino. Jis turėjo tą palinkimą iš mažens.

Ta sauja jaunuolių, kurie šiais laikais ateina į tuščias seminarias ir vienuolynų

naujokynus, yra kaip tik iš šitos grupės. Jų ieškoti nereikia. Ir pasaulis negali jų sulaikyti.

Deja, tokių, gimusių su “vocation tag širdyje” yra nedaug, kaip nedaug gimusių su “sidabrinu šaukštu burnoje”. Ir vieni, ir kiti laimingi, nors skirtinga prasme. Daugumas nežino, kuo nori būti. Kai širdis tyli, protas turi spręsti. Ieškojimas kartais ilgas ir skausmingas.

Mokyklos, universitetai, kolegijos turi specialius patarėjus (student counselors). Jie padeda pasirinkti profesiją. Čia yra vietos patarimui, paskatinimui, įtaigai ir pavyzdžiui. Šitoje jaunimo grupėje slepiasi galimi kandidatai seminarijoms ir vienuolynams. Su jais verta susipažinti.

AUKLĖTI NESUTARIANČIU AUKLIU

Katalikų bažnyčių “nusimbolinimo” įkarštyje kartu su statulomis, paveikslais, nukentėjo ir akis trikampyje — Šv. Trejybės simbolis. Vaikas trikampyje — yra gyvenimo realybė. Neuždažoma.

Tą trikampį sudaro tėvai, bažnyčia ir mokykla. Normalioje aplinkumoje augęs vaikas yra formuojamas šių trijų institucijų. Šiame krašte bent iki 16 metų.

Jei vaikas lieka be galvos tarp dviejų auklių, kaip jis gali išaugti į normalų individą tarp trijų?

Iki senesų laikų problemos nebuvo. Bažnyčia davė gėrio sėklą. Tėvai ruošė vaiko širdyje dirvą ir ją sėjo. Mokykla įdiegtas vertybes respektavo ir saugojo. Trys auklės — viena valia. Taip buvo išaugusi senoji karta. Tarsi po viena ją stebinėja akimi, kaip tame simboliškame dievybės trikampyje.

Per paskutinius 15 metų vienybė trikampyje iširo. Bažnyčios įtakai suduotas pirmas smūgis, išmetant maldą iš mokyklos. Netrukus pačią Bažnyčią sujaukė reformos. Jos sukėlė nejaukų jausmą, kad jokia institucija žemėje nėra pastovi. Net ir toji “pastatyta ant uolos”.

Jei bažnytinės reformos suardė tik katalikų vienybę, tai Vietnamo karas — visos tautos. Tauta jam buvo priešinga. Jis buvo

primestas iš viršaus, kai valdžios viršūnės, į jį įsivėlusios, nepajėgė atsipalaiduoti. Už klaidas jaunimas mokėjo gyvybe ir krauju...

Psichologiškai suprantama, kodėl jaunųjų interesai vis daugiau ir daugiau skyrėsi nuo vyresniosios kartos. Tas skilimas pasidarė toks gilus ir visapusiškas, kad atsirado visai nauja jaunimo kultūra su savo muzika, šokiais, menu, apsirengimu, apsiėjimu, gyvenimo būdu, net religija.

Ta jaunimo kultūra (pop culture) gimė ir augo staigiai. Kelių metų laikotarpį. Todėl ji turi savyje revoliucioniškumo elementus. Grubi, kampuota. Rėžianti akį ir ausį senesnės kartos, prieš kurią ji buvo nukreipta.

Judėjimas be savo filosofijos ir programos ateičiai. Atrodo, kad jaunimas susibūrė tik savisaugos jausmo vedamas. Apsisaugoti nuo vyresnės kartos, kurių rankose visos institucijos. Institucijos — šeima, bažnyčia, mokykla, valdžia — jiems reprezentavo prievartą, skausmą ir net mirtį karo lauke...

"Nepasitikėk tais, kurie jau daugiau kaip 30 metų" — jaunųjų motto, išaugęs iš savisaugos instinkto. Vėliau kilęs Watergate skandalas lyg ir patvirtino to motto gyvenimišką vertę.

Melas ir priedanga pasidarė jaunimo akyse dvi neatleidžiamos nuodėmės. Jos padėtos "naujos moralės" pagrinde. "Mylėk Dievą ir daryk ką nori", skelbė šv. Augustinas. Pagal "naują moralę" — daryk ką nori, tik neslėpk...

Universitetuose surinkta statistika rodo, kad katalikų ir žydų studentų daugiau gyvena susimetėlių šeimose (shacking couples), kaip protestantų. Katalikų ir žydų šeima buvo sukurta ant religinio pagrindo ir pastoviausia. Naujoji moralė "išlaisvino" jų jaunąją kartą iš bažnytinės ir pasaulinės valdžios šeimą reguliuojančių normų. Tai jau labai demonstratyvus pasipriešinimas institucijai ir autoritetui.

Tokia yra jaunoji karta. Nutolusi nuo senosios. Mėtyta ir vėtyta per penkiolika pasakutinių metų. Augusti tarp nesutariančių

aukelių. Sukūrusi "pop kultūrą" ir pasidariusi pati tos kultūros auka. Maištaujanti, nepaklusni, nepasitikinti, atsargi, nesileidžianti pažaboti, ieškanti pati naujų vertybių.

Ar jie domisi religine profesija? Taip ir ne...

KODĖL ŠV. PETRO TINKLAS TUŠČIAS?

Yale universiteto studentų patarėjas pabrėžė televizijoje, kad didelės perspektyvos yra katalikų kunigams, vienuolėms ir žydų rabinams. Jų didelis trūkumas. Kitų konfesijų dvasiškių per daug. Episkopalai turi 2000 perteklių. Jis dar augs, pradėjus duoti šventimus moterims.

Kodėl katalikams ir žydams dvasinis luomas mažiau patrauklus, kaip protestantams? Visas jaunimas augo toje pačioje pop kultūroje. Priežasčių daug. Paminėtinos ryškiausios.

1. Protestantiškas jaunimas pastoraciam darbui pasiruošia "dvasinėse mokyklose" (divinity schools). Jas turi net "prestiziški" universitetai, kaip Yale, Harward, Columbia, Princeton ir kiti. Ten studijuodami teologiją, jie privatiniame gyvenime nieko nesiskiria nuo kitų kolegų.

Jei teologija nepatinka, jiems lengva ją pakeisti į kitą mokslo šaką tame pačiame universitete ar kitame. Ne taip katalikams ir žydams. Jie turi mokytis specialiose seminarijose. Vargas tam, kuris pasijutė ne vietoje. Nors paliktų seminariją, kojų nesušilęs, visuomenė jį sutinka, kaip "nekošer".

2. Protestantiškoji dvasiškija, turėdama teisę kurti šeimą, gyvenime nesiskiria nuo pasauliečių. Katalikų kunigo laukia vienatvė ir celibatas.

3. Kai tenka profesiją rinktis protu, pavyzdys turi daug įtakos. Daktaras, policininkas, prekybininkas, valdžios pareigūnas, gyvena kaimynystėje. Jis Jonuko ar Marytės tėvas. Pas jį galima nueiti į namus. Jo reikalai ir problemos — kaip visų žmonių.

Tokios pažinties su kunigu nėra. Jis negyvena kaimynystėje. Jis matomas tik bažnyčioje atliekantis oficialias funkcijas. Kadangi jos ritualinės, tai mažai vietos pasireikšti kunigo individualumui. Tik iš pa-

mokslo tikintieji sprendžia, ar kunigas "geras" ar "blogas", įdomus ar neįdomus, gilus ar paviršutiniškas. Kunigas iš širdies ar tik iš profesijos... Šiaip kunigas yra kunigas. Vienuolė yra vienuolė. Kitokie negu mes...

4. Kiekvienas turi savo idealą profesijoje. Net naujai išrinktas prezidentas renkasi viena ar du iš savo pirmtakų sau pavyzdžiu. Jaunimas ypatingai impresyvus ir mėgstas svajoti. Jis nenori būti tik eilinis savo profesijoje. Jei tokio idealo nemato gyvenime, tai randa televizijoje ar knygoje. Vieni tikri, kiti fiktyvūs. Abeji lygiai imponuojantys. Ypač tie, kuriuos galima matyti televizijoje.

Katalikų dvasiškija neturi nė vienos TV žvaigždės — tikros ar fiktyvios. (Vyskupas Fulton Sheen jaunajai kartai jau nepažįstamas). Nėra TV programos, kurioje pagrindinis veikėjas būtų idealus kunigas.

Kas gali pasakyti, kuris kunigas ar vyskupas šiandien žymiausias Amerikoje? Tur būt, nė dvasiškija nežino. Kurie pagarsėjo, tai tik iš blogosios pusės. Kaip karšti kovotojai už civilines teises. Kaip įvairaus plauko demonstrantų vadai. Kaip radikalūs liberalai. Jų garsas buvo trumpas. Daugelis jų metė kunigystę. Ir būdami kunigais, nedarė garbės savo luomui.

Protestantai laimingesni. Dr. Billy Graham, dr. Vincent Peale, dr. Oral Roberts, dr. Robert Schuler, neseniai mirusi Katryn Kuhlman yra plačiai žinomi už savo konferenčių ribų.

Jų asmenybės patrauklios. Gyvenimas įdomus. Jų darbo vaisiai aiškiai matomi. Ir jų skelbiama evangelija tikrai atrodo "gera naujiena" šiems laikams. Jų pačių išbandyta gyvenime ir užtikrinta, kad veikia. Tokį išpūdį sudaryti katalikų dvasiškijai sunkiau įmanoma, nes jų gyvenimas visiškai skiriasi nuo pasauliečių.

5. Žmogus visados galvoja apie viršūnę. Jis nori padaryti karjerą. Bažnytinėje hierarchijoje ji minimali ir neimponuojanti. Pasidaryti klebonu? Reiškia būti bosu vieno ar dviejų kunigų, jeigu jų yra. Būti vyskupu? Dar blogiau. Jis dar daugiau izoliuotas

nuo žmonių ir gyvenimo, kaip eilinis parapijos kunigas. Kas to nori? Už privilegiją kunigus kilnoti iš parapijos į parapiją...

6. Niekas nenori dėtis prie pralaiminčiųjų. Dvasiškių luomas tokioje padėtyje. Kasdien mažėjantis skaičiumi ir įtaka gyvenime. Jei bėga iš vienuolynų ir kunigų, išbuvę dešimtimis metų, tai turi ten būti blogai. Kam kišti jauną galvą ten, kur senos neštveria?..

Daug argumentų prieš, jokie už, kad jaunas žmogus susigundytų rinktis religinį luomą. Ypač kad tokia profesija jį veda į pačią griežčiausią instituciją, kokia yra katalikų Bažnyčia. Reformos jos struktūros nepalietė — tik liturgiją. "Supasaulino" tik vienuoles, kunigus — ne... Protestantiška dvasiškija taip pat turi savo hierarchiją. Bet ji mažiau matoma. Ne tokia galinga, užgožianti ir triuškinanti. Jai galima pasipriešinti ir gyventi. Ne taip katalikų Bažnyčioje. Roma prabilo — reikalas baigtas...

Ar padėtis yra tikrai beviltiška? Jokių būdu ne. Jaunoji karta daug daugiau domisi religija, kaip senoji. Jaunimas daug geriau supranta Dievo vietą žmogaus gyvenime, kaip jų tėvai. Senosios kartos Dievas gyvena bažnyčiose ir rūpinasi tik jų sielos reikalais. Jaunosios kartos Dievas gyvena drauge su jais. (Todėl jaunimas kartais nemato reikalo net į bažnyčią eiti). Senoji karta myli Kristų bažnyčioje, jaunoji — Jėzų gyvenime...

Klausimas — kaip abiem pusėm susitikti. Kur ieškoti pavyzdžių?

MES NORĖTUME MATYTI JĖZU

Su prezidentu Carter iškilo į paviršių ir "pietų baptistai". Į vieną tokią parapiją buvo atkeltas eruditas pastorius. Jo teologiniai pamokslai buvo gilūs ir puikiai paruošti. Dideliam nusivylimui jie atsimušė nuo tikinčiųjų, kaip nuo sienos. Juo teologiškiau ir teoretiškiau jis kalbėjo, tuo reakcija buvo šaltesnė. Ministeris buvo beveik panikoje.

Vieną sekmadienį jis rado sakykloje nepasirašytą raštelį: "Mes norėtume matyti Jėzų"... Šiaip taip baigęs pamokslą, jis praleido ilgą laiką maldoje ir meditacijoje.

Suprato, kad žmonėms reikia gyvo Jėzaus, ne teologinio.

Religinių protestantų kalboje (ir raštuose) galima išgirsti klausimą: "Ar tu pažįsti Jėzų asmeniškai?" Neteko niekad tokio klausimo girdėti pas vyresniosios kartos katalikus. Lietuviai net vengia vartoti Jėzaus vardą. Jie pasitenkina Jo titulu — Kristus. Kodėl?

Ogi dėl to, kad jai pažįstamas tik teologinis Jėzus, t.y. žmonijos atpirkimo rolėje. Kristus atėjo į pasaulį... Kentėjo ir mirė už žmonijos nuodėmes... Prisikėlė ir išžengė į dangų... Ten Jį rasime po mirties...

Iš visų krikščionių katalikai mažiausiai pažįsta Jėzų. Vienintelis šaltinis Jį pažinti, kaip asmenį, yra Šv. Raštas. Katalikai nebuvo skatinami Šv. Raštą skaityti. (Kad jo klaidingai nesuprastų!). Ir neskaitė.

Nors dvasiškija yra senosios kartos, ji pirmoji turėtų įsisąmoninti, kad su teologiniu Kristumi šių dienų jaunimo širdies nepasieksi. Net ir proto.

Mes nekalti dėl savo nuodėmingos prigimties. Paveldėjome iš Adomo ir Ievos. Dėl jų nusikaltimo Jėzus turėjo kentėti. Jis gyveno prieš 2000 metų. Dabar danguje. Kokia nauda mums, jei Jo negalima pasiekti?

Atpirkimu lygiai naudojasi visa žmonija — nuo Adomo iki paskutinio gimsiančio žmogaus žemėje, nežiūrint kokio tikėjimo jis būtų, ar visai be tikėjimo. Į dangų nuėjo ir nueis kiekvienas geras žmogus. Nereikia būti net krikščioniu, tuo labiau kataliku...

Ir ką į tai pasakyti? Senoji karta to nematė, jaunoji mato. Ir gerai, nes tiesa.

Dvasiškija dažnai kalba ir rašo apie "jaunimo dvasinį alkį". Tokia išvada, matyt, susidarė iš to, kad Jėzaus vardas jaunimo tarpe minimas su tokiu familiariškumu, kaip gero draugo. Jėzus kalbose. Jėzus dainose. Jėzus poezijoje. Jėzus plakatuose. Jėzus vaidinimuose. Jėzus tikras SUPERSTAR!

Mat, dabartinis jaunimas yra pirmoji generacija, skaitanti Šv. Raštą. Jie atrado, kad Jėzus nepaprastai gyvenimiškas, žmogiškas ir baisiai patrauklus. Jaunas, drąsus

ir savarankiškas. Laisvas nuo bet kokių varžtų, žmogaus nukaltų religijos ir socialinio etiketo vardu. Jis — šalia visų savo laiko institucijų. Vienintelis Jo autoritetas yra Dievas, su kuriuo Jį riša meilė.

O svarbiausia, kad Jėzus toks suprantantis, atlaidus, mylintis, visados pasiruošęs padėti. Jis nebara, nepamokslauja, neprikašioja, negąsdina, nebaudžia. Jo lūpos niekadoms nėra ištarusios — KAIP TU GALĖJAI TAIP PADARYTI?!

Palyginus su aplinka, kurioje jaunimas išaugo ir gyvena, jų tėvai augo šiltadaržyje. Žiaurumai gyvenime ir ekrane; seksas gyvenime ir ekrane; visokiausias iškrypimas gyvenime ir ekrane; pornografija; narkotikai; žudynės, apgavystės visokio laipsnio; nesąžiningumas, randamas kiekvienoje profesijoje ir kiekviename luome. Kai purvas aplinkui, ir jaunimas negali išlikti švarus. Per daug pagundų. Per daug spaudimo iš draugų pusės. Kartą pamėginus, sunku sustoti. Paslydus sunku neparvirsti. Parvirtus tenka skaudžiai susižeisti. Apima nusivylimas, nusiminimas ar net siaubas. Nėra kur kreiptis, kur ieškoti supratimo ir pagalbos. Tokiu atveju vienintelis tikras draugas yra Jėzus...

Jaunimas santykiuoja su Jėzumi asmeniškai, atvirai, stovėdami toje pačioje plotmėje. Tu esi gyvojo Dievo Sūnus, bet žmogus, kaip ir aš. Esi mano vyresnysis brolis. Man reikia Tavo pagalbos dabar čia — žemėje. Man niekas negali padėti, tik Tu...

Senoji generacija meldžiasi į Kristų. Jaunoji su Jėzumi kalbasi. Senoji generacija, turėdama reikalą, pasako savo "intenciją" ir tada kalba maldas. Jaunoji kalbasi su Jėzumi tiesiog apie savo reikalą kasdieniais, o ne maldos žodžiais.

Senąją kartą valdė ir tramdė Dievo baimė. Jos pagalba Bažnyčia palaikė drausmę. Atrodo, kad tą senovišką rykštę dvasiškija (matyt, nesąmoningai) keičia kita, psichologiškesne. Nori įdiegti kaltės jausmą. Metantis į socialinę sritį, tai labai parankus botagas. Kur ir kada tik kalbama apie skurdą ir trūkumus, visados prikišamas faktas, kaip Amerika gerai gyvena. Atrodo, lyg ji

AMAZONĖS MITO PRASMĖ

A. MACEINA

Mes, racionalistiškojo amžiaus augintiniai, ne kartą ironiškai šypsomės, girdėdami kalbant apie senųjų amžių padavimus, mitus ir legendas. Juk visa tai, pagal mūsų galvojimo būdą, yra tik nežabotos vaizduotės padarai, nei mokslui, nei praktiškam gyvenimui neturi jokios reikšmės. Bet mes dažnai užmirštame, kad pirmykščio žmogaus ir pirmykščio gyvenimo kalba buvo meno kalba. Šiandien mes galvojame sąvokomis, tuo tarpu pirmykštis žmogus, kaip ir vaikas, galvoja vaizdais ir simboliais. Bet kas galės tvirtinti, kad šitų vaizdų bei simbolių pagrinduose neglūdi tam

būtų kalta už viso pasaulio bėdas. Jaunimas yra jautrus. Kaltės jausmą (guilt feeling) gali įvaryti kunigas, bet reikės psichiatram išvaryti...

Nėra greito būdo jaunimą įtraukti į religinį luomą. Jis ateis pamažu, kai įsitikins, kad ir Bažnyčios institucijoje yra ne teologiškas Kristus, bet jų pažįstamas kasdieniniame gyvenime Jėzus.

Redakcijos pastaba. Šiame numeryje jau pradėjome spausdinti straipsnius, kurie buvo atsiųsti konkursui pašaukimų klausimu. Norėjome, kad kiekvienas atvirai pasisakytų, dėl ko dabar tiek maža pašaukimų į dvasinį luomą. Reikia pripažinti, kad visi konkurso dalyviai stengėsi būti atviri. Jie rašė taip, kaip galvoja. Gal šiuose straipsniuose ne viskas visiems skaitytojams patiks, gal čia kai kas įžiūrės teologinių netikslumų ar kitokių klaidų. Redakcija gal taip pat ne su viskuo sutiks. Tačiau visus spausdintinus straipsnius spausdinsime, daug jų netaisę, kad visi galėtų pamatyti, kaip mūsų žmonės dabar galvoja, ko jie pageidauja, kas jiems nepatinka. Gal šie straipsniai paskatins ir kitus pasisakyti čia keliamaais klausimais.

tikra idėja, kad jie nėra išraiška tų gerų laikų, to auksinio amžiaus, apie kurį dainavo visi poetai ir kurio atsiminimas yra įstrigęs visų tautų sąmonėj. Jais ir apipinti tošios pirmykštės laimės įvykiai, jais lydimos šiurpulingos katastrofos, padariusios žmogų liūdnu šios tikrovės tremtiniu, o mitiškojo paukščio gyvybės grūdo ieškojime argi neglūdi žmonijos nemirtingumo ilgesys ir nepatenkinamas vėžimasis atgauti prarastąjį rojų? Todėl labai gražiai ir labai teisingai Görres yra pasakęs, kad "žmogus šitam perijode buvo somnambulis; kaip hipnotiškam miege jis vaikščiojo, nejausdamas pats savęs, pasinėręs tik pasaulio sąmonėj; jo galvojimas buvo sapnavimas. Bet šitie sapnai buvo tikri". Intuityviškoj ekstazėj jis pažino žmogų, pasaulį ir Dievą. Čia jis suprato giliasias gyvenimo problemas ir jas išieškė simboliu būdu. Tai ir yra mitų, legendų ir padavimo kilimo metas. Bet šituose intuityviškuose pirmykščio žmogaus veidėjimuose ir simboliškoje jo kalboje glūdi gilios metafiziškos idėjos, kurios iššifruotos atskleidžia mums ne vieną svarbią gyvenimo mintį. Jau ir Ciceronas pasakė, kad "juo senovė buvo arčiau pradžios ir dieviškos kilmės, juo geriau suprato tai, kas buvo tiesa".

Taigi, kaip paleontologai kasasi gilyn į žemę, norėdami surasti pirmykštį josios stovį, taip mes turime kasti į žmonijos dvasics lobyną, norėdami pažinti vieną arba kitą problemą pirmykščiam josios skaidrume. Laikas yra daugelio priešas. Jis apkloja gyvenimo supratimą storais dulkių sluoksniais, ir reikia daug vargo, kol jas nupūti ir vienur kitur pamatai blizgančią mintį. Idėjų paleontologija, dvasinis kasinėjimasis po žmonijos palikimą iš tikro atvertų daug naujų dalykų, daug ką paaiškintų, apreikštų ir nušviestų.

Šitos mintys pateisina ir šio straipsnelio pobūdį: vyriškumo ir moteriškumo problemos ieškoti amazonės mite. Pirmykštis žmogus daug labiau nujautė tąjį nuotolį, kurį padarė per puolimą įvykęs skilimas tarp vyro ir moters, kai tas, kas turėjo būti sujungta kiekviename, dabar buvo padalinta

tarp paskirų lyčių. Vadinasi, nei vyras, nei moteris atskirai nesudaro pilnutinio žmogaus. Šitą mintį yra pasakęs ir toks sausas galvotojas, kaip Kantas. Ta pati mintis raudonu siūlu eina ir per visą pirmąją teologiją, kosmologiją ir antropologiją. Ji aiškiai išreikšta yra talmude ir kabaloje. Nesunkiai ją galima iššifruoti ir iš Genezės aprašymo apie žmogaus sutvėrimą. O amazonės mitas parodo, kas pasidaro, kai viena pusė pameta savo ypatybes ir pasisavina kitos pusės santykiavimo su pasauliu būdą. Šitą mitą čia ir panagrinėsime.

1. MITAS IR JO IDĖJOS

Amazonė šiandien yra laikoma suvyriškėjusios moters simboliu. Tam pagrindą kaip tik ir yra davęs senovės mitas.

Pasak padavimo, amazonės gyvenusios Juodųjų jūrų pakrantėse. Tai buvusios labai karingos moterys, užpuldinėjusios gretimas Azijos tautes. Jos tiesiog fanatiškai nekędavusios vyrų ir su jais sueidavusios tik giminei palaikyti. Savo valstybėj augindavusios tik mergaites, o berniukus atiduodavusios vyrams. Mergaitės jau nuo pat mažens buvusios pratinamos kariauti. Pagal padavimą, joms būdavo išdeginamos dešinės krūtys, kad nekliudytų įtempti lanko. Todėl ir pats vardas "amazonė" reiškia "be krūties". Amazonių karalienė buvusi kartu ir vyriausiasis karo vadas. Jau Homeras mini Belefrono ir Frygų karus su amazonėmis. Josios taip pat dalyvavusios ir Trojos kare, pagelbėdamos Priamui.

Palikdami šalia visas kitas mito pasakojamas smulkmenas, galime šitam pasakojime įžiūrėti dvi charakteringas idėjas: a) norą viešpatuoti ir b) jėgos vartojimą. Šitos legendinės moterys yra visiškai išsilaisvinusios iš vyrų priklausomybės, sudariusios savo valstybę, puolančios ir nukariaujančios kitas tautas — argi tai nereikia noro viešpatuoti? Iš kitos pusės jos šitą viešpatavimą plečia ginklu, vad., vartoja fizinę prievartą ir fizinę jėgą. Dėl to ir graikų skulptoriai amazones vaizdavo su labai išvystytais raumenimis. Ir suprantama! Jėgos pavartojimas kitam visuomet reikalauja visų pirma pačiam būti jėgingam.

Kaip minėjome pradžioje, amazonės yra laikomos suvyriškėjusios moters simboliu. Įdomu tad panagrinėti, kuris amazonių santykiavimo su pasauliu bruožas pagamino šitą suvyriškėjimą: ar noras viešpatuoti, ar jėgos vartojimas tam viešpatavimui įgyti ir jį palaikyti? Noras viešpatuoti — visų pirma ir tiesioginiu būdu medžiaginiam pasauliui — yra žmogiškosios dvasios kilnumo pasekmė. Jau Rojuje Dievas yra liepęs žmonėms pavergti žemę ir ją apvaldyti. Ir aplamai per visą Apreiškimą eina mintis, kad žmogus yra visatos karalius, kad jis viešpatuoja tiek gyvoj, tiek negyvoj gamtoje, kad jam privalo tarnauti visi pasaulio daiktai. Žmogaus dvasia jaučia savo nepriklausomybę nuo medžiaginių daiktų, jaučia savo galybę ir amžinąjį paskyrimą ir todėl negali nusileisti ligi materijos lygmenims, negali su ja susibroliauti, bet visuomet turi būti iškilusi aukščiau jos, visuomet pabrėžianti savo viršenybę, visada viešpataujanti. Taigi noras viešpatuoti yra bendras tiek vyrai, tiek moteriai, nes jis yra dvasinės žmogaus prigimties išraiška. Todėl ir amazonės, parodžiusios gal net ir perdėtą norą viešpatuoti, dar ne dėl to pasidarė suvyriškėjusios, nes viešpatavimas nėra tik vyrų privilegija.

Visa svarba yra, koku būdu šitas viešpatavimas yra įgyjamas, palaikomas ir plečiamas. Nagrinėdami mūsų tikrovės gyvenimą, galėsime pastebėti, kad viešpatuoti galima dvejopu būdu: a) jėga ir b) meile. Tai patvirtina šimtai gyvenimo faktų. Jėga viešpatavimas apsireiškia tuo, kad žmogus ar daiktas fizine prievarta yra lenkiamas vykdyti paliepusio įsakymus. Viešpatavimas meile bicaurisi tokia prievarta. Jis iš vidaus padaro įtakos valiai, kad ji nusilenktų įsakytojo arba prašytojo norams.

Kuris dabar viešpatavimo būdas yra charakteringas vyrams ir kuris moterims? Nereikia nė aiškinti, kad vyrai daugiau viešpatuoja jėga, tuo tarpu moterys šitą viešpatavimą nori įgyti meile. Todėl jėgos vartojimas yra vyriškumo ženklas, o meilės — moteriškumo. Taigi ir amazonės lai-

komos suvyriskėjusiomis ne todėl, kad norėjo viešpatuoti, bet kad šitą norą stengėsi realizuoti jėgos pagalba. Tuo būdu jos neteko to gražiausio moters papuošalo — valdyti meilę ir tapo visiems amžiams nurodymu ir perspėjimu, kuo moteris neturi būti. Bet argi moteriai jėgos įsigijimas yra jau toks blogas daktas? Argi iš kitos pusės vyrui nėra privaloma meilė? Štai tie klausimai, kurie ir sudaro pagrindinį vyriškumo ir moteriškumo problemas bruožą. Juos tolimesniuose skyreliuose ir nagrinėsime.

2. JĖGA BE MEILĖS

Kai žmogaus dvasia nori viešpatuoti medžiaginiam pasauly, tuo įrodydama savo nepriklausomybę ir viršenybę, tai šitas noras pas vyrą pasireiškia jėgos pavidalu. Jis nori savo fizine galybe palenkti pasaulį paklusti jo norams. Jis nori prievarta išplėsti savo viešpatavimą visur, kur tik gali įžvelgti jo protas. Kas atsisako pildyti jo reikalavimus, tam jis skelbia kovą. Todėl net ir į kultūrinį darbą kai kas nori žiūrėti, kaip į plėšimą iš gamtos nasrų josios paslapčių, kaip į sunkiu darbu ir kova įgytą laimėjimą. Iš esmės šitas vyro linkimas viešpatuoti jėga yra neblogas. Juk pasauly yra daug pasipriešinimo, daug atsparumo, kurio nugalėjimas reikalauja jėgos. Bet šitame jėgos vartojime glūdi labai didelis pavojus pradėt pasitikėti tik viena jėga ir imt niekinti meilės galybę. Kai pažiūrime į istorinę eigą, turime pripažinti, kad vyrai šito pavojaus kaip tik neišvengė. Juk visi tie neigiamumai dabartiniam visuomenės gyvenime didele dalimi yra atsiradę dėl to, kad buvo pamiršta meilė, o pradėta vertinti tik jėga. O toji raudona karų virtinė, kuri eina per visą istoriją, argi nėra jėgos vartojimo pasekmė? Jėgos vartojime glūdi vyro galybė, bet taip pat ir pražūtis. Vyras jėga apvaldo materialinį pasaulį, įgyja pasitikėjimo savimi, todėl padaro daug iš tikro vertingų ir gerų dalykų. Bet iš kitos pusės pradėjimas vartoti tik jėgos stumte stumia jį į pražūtį. Gražiai ir teisingai todėl sako Kutter: "Mylėk gamtą, meilingai tyrinėk josios dėsnius — ir galėsi viską su ja

daryti. Augalai apibers tave žiedais ir vaisiais, laukiniai žvėrys suguls po tavo kojomis. Bet vargas tau, jei tu su ja elgsiesi šaltai arba žiauriai. Ji šoks tau į akis ir sutrins tave geležiniu savo dėsningumu". Ir reikia pripažinti, kad dabartinės kultūros kūrimas kaip tik ėjo ta vienašališka kryptimi, pasigavęs tik jėgos, o visiškai užmiršęs ir net paniekinęs meilę. Todėl šiandieninis vad. "civilizuotas" žmogus daugeliu atvejų pasidarė baisus pasaulio priešas. Visa gamta jam paskelbė nepermdaujamą karą už jos neapykantą ir trempimą. Ji jį pavergė už jos išnaudojimą ir jos paslapčių vartojimą tenkinti savo egoistiškiems norams.

Bet ne tik gamta savo jėgą pastatė prieš vyro jėgą. Net ir visuomeniniai žmonių gyvenime jėgos vartojimas privedė prie tų pačių vartotojų pavergimo. Vyriškosios politikos dėsnis visados buvo "divide et impera" — išsklaidyk ir tuomet apvaldysi! Bet šiandien kai kur prieita prie to, kad šitas apvaldymas kaip tik labiausiai palietė vyrus. Turiu galvoj bolševikiškąją Rusiją. Juk ten viešpatuoja ciniška vyrų diktatūra — ir kažin ar ne vyrai tik yra ten daugiausia pavergti. Juk darbininkų gyvenamuose butuose, lyg kareivinėse, kiekvienam vyrui yra paskirta 6-9 kv. metrai vad. "individualinės plokštumos", kur jis gali pasilsėti. Visa kita yra griežtai apribota šitų kolonijų reguliamais: maitinimasis, darbo pertraukos, bendravimas su žmonėmis ir t.t. Tuo būdu privatinis gyvenimas yra sunaikintas. Argi tai nėra didžiausias smūgis vyrams ir jų nusistatymams? Jėga atsigrižo prieš jėgą ir ją prarijo.

3. MEILĖ BE JĖGOS

Kaip vyras gali sudužti į savo jėgą, taip moteris gali pražūti dėl savo meilės. Jėga be meilės veda į žiaurumą, į išnaudojimą ir brutalią prievartą. Meilė be jėgos virsta ištižimu, išlepimu, neprasmingu dejavimu ir skundais. Viešpataudama meilė, moteris gali giliau prieiti prie gamtos ir žmogaus paslapčių, negu vyras per savo jėgą. Tiesa, šitas kelias yra kitoks, yra ilgesnis ir gal

kiek sunkesnis. Meilė dvasiai yra daug labiau artima, negu jėga. Meilė nekelia karo tarp valdovų ir valdomųjų, tarp žmogaus ir gamtos, tarp sielos ir kūno. Jėgos politikos dėsnis yra "išsklaidyk ir apvaldyk", meilės politika liepia: "sujunk ir vadovauk!" Todėl moters rankose yra geresnis raktas į pasaulio paslaptių lobynus; jos arčiau gali prie jų prieiti, negu vyrai. Vyras laužiasi į šiuos turtus, kaip vagis. Tuo tarpu moteris juos žiūrinėja, kaip pilies karalaitė.

Bet čia irgi yra pavojų. Pasitikėjimas vienos tik meilės galybe būtų vaisingas tuomet, jei šita mūsų gyvenimo tikrovė būtų tobula, jei gamta ir žmogus lengvai išduotų savo paslaptis ir lengvai būtų palenkiami paklusti meilės įsakymams. Deja, taip nėra. Mūsų gyvenimas turi daug netobulumų, daug nenuoseklumų ir nelogiškumų; jame pilna įvairių pasipriešinimų, pilna tiesiog blogos valios. Tie du įstatymai, kūno ir proto, apie kuriuos kalba šv. Povilas ir dėl kurių skundėsi jau net ir senovės stambeldžiai, mūsų prigimtojoj tikrovėj yra labai skaudžiai jaučiami. Gamta yra panaši į prijaukintą tigra, su kuriuo galima žaisti, bet kuris visuomet gali suleisti mums iltis, ir dėl to visados mes turime būt pasirengę pavartot jėgą. Žmonės yra blaškomi įvairių geidulių. Vieną dieną jie mielai klauso net ir menkų patarimų, o kitą — reikia jėgos, kad būtų galima priverst vykdyti net ir būtinus sugyvenimo dėsnius. Todėl viena tik meilė prigimtojoj mūsų tikrovėj negali būti vaisinga; ji viena negali duoti tų rezultatų, kurie reikalingi žmogaus dvasios viešpatavimui.

Todėl ir moteris, atsisakiusi visiškai nuo jėgos, yra tiesiog versta verčiama pasitraukti į užkampį, nes kartas nuo karto praveržias pasaulio chaotiškumo sukūrys tik pasityčioja iš josios bejėgiškos meilės. Jeigu istorijoje moterys pasižymėjo nedideliu, palyginti su vyrais, išviršinių kultūros laimėjimų produktingumu, tai čia kaip tik yra kaltas tas per didelis pasitikėjimas meilės galybe, tas geras, bet svajingas noras apvaldyti pasaulį — tą netobulą, pakrikusį pasaulį — viena tik meile. Visa tai,

suprantama, turėjo greitai moterį įtikinti, kad tai yra tik svajonės, kad pasaulis net nėra vertas tos meilės, kuri jam rodoma. Šitoks nusivylimas pakirto moters pasitikėjimą savimi ir savo galybe. Ir čia buvo padaryta didelė klaida, atnešusi moteriai ir kultūrai daug nuostolių. Moteris nustojo kūrybinio produktingumo, o kultūra, patekusi į vieno vyrų rankas, neteko švelnumo, pasidarė šalta, sunki ir net brutali. Be pasitikėjimo savo galybe, be ištesėjimo, be nuolatinio veržimosi net ir į ten, kur, rodos, nėra jokios vilties laimėti, negalima jokia kultūrinė kūryba, joks didesnis laimėjimas. Bet ar gali moteris, kaip ji šiandien pasitiki savimi, dirbti prie vienos mašinos 25 metus? Juk po 10 metų tokio darbo dar rezultaty beveik nėra. Argi negema tuomet nusimimamas? O jis reikia nugalėti ir dirbti dar 15 metų. Ir tik tuomet gamta atidaro savo paslaptį. Tiek dirbo radijo, televizoriaus išradėjas. Taigi menkas moterų produktingumas kultūrinėj kūryboj reikia aiškinti ne sugebėjimų stoka, bet per mažu pasitikėjimu savo galiomis ir per menka viltimi vis kada nors pasiekti savo tikslą. Prie šitokio moterų nekūrybiškumo prisideda ir dabartinis netikęs moters lavinimas. Šiandien moteris mokslo srity turi prisitaikinti prie specifiskai vyriškų uždavinių, turi pati juos spręsti ir lenktyniuoti su vyrais. Tai išeina josios moteriškumo sąskaityn, žadina tiesiog pasibiaurėjimą tąja vyriška mokslo analize ir nuo kūrybinio įdomumo pastūmi į nepakenčiamą nuobodumą. Ir jeigu šiaandien moteryse pradeda kilti reakcija prieš tokį vienašališkumą, tai šitokius žygius reikia tik sveikinti ir jiems pritarti. Bet iš kitos pusės moterų emancipacija neturi eiti vyriškėjimo kryptimi. Ne save moterys turi perkeisti, bet per daug suvyrintą gyvenimą. Paniekinimas gražiausios savo ypatybės — noro viešpatauti meile ir griebimasis vyriškosios jėgos paverstų moteris legendarinėmis amazonėmis, o dabartinę kultūrą tiesiog pražudytų: ji neišlaikytų savo sužiaurėjimo ir brutalumo. Tuo tarpu laikas laukia iš moters, kad jos pataisytų tą, kas buvo istorijos bėgyje pagadinta, pataisytų,

sukurdamos idealų moteriškumą ir idealų vyriškumą.

4. MEILINGA JĖGA IR JĖGINGA MEILĖ

Jėga ir meilė yra du žmogaus linkimai, dvi galybės, kuriomis dvasia plečia savo viešpatavimą pasaulyje. Ir viena, ir kita yra reikalingos. Persiskyrusios jos ilgisi viena kitos, nes tik abiejų veikimu galima pasiekti tikrai žmogiškosios gyvenimo santvarkos. Kur nėra meilės, ten viešpatuoja žiaurumas ir brutalumas; kur nėra jėgos, ten įsigali ištižimas ir palaidumas. Tik idealiniame šitų dviejų galybių suderinime, tik jų pusiausvyroj galima išvengti šitų pražūtingų nenuoseklumų.

Šiandien tos dvi galybės yra išsiskyrusios tuo būdu, kad vyrai pasidarė daugiau jėgos atstovai, o moterys — daugiau meilės. Todėl ir visas mūsų gyvenimas kenčia dėl šitokio išsiskyrimo, ir visa kultūra nei-na tikru keliu, kuriuo turėtų eiti. Reikia tad šitas dvi galybes vėl sujungti. Idealiniu žmogum reikėtų laikyti tą, kuriame jėga ir meilė yra deramoj pusiausvyroj. Bet tuo anaipol moterys nesulyginamos su vyrais, niveliuojant lyčių skirtumus. Jie visados liks. Net ir tokiam idealiniam suderinime moteris bus moteris, o vyras — vyras. Tik vyro jėga privalo tapti meilinga, o moters meilė — turi pasidaryti jėginga. Todėl meilinga jėga būtų idealaus vyriškumo pagrindinis bruožas, o jėginga meilė — idealaus moteriškumo pažymys. Vyras savo jėgą turi pašvesti meile, ja persunkti savo veiksmus ir savo užsimojimus. Moteris savo meilę turi padaryti jėgingą, turi įgyti pastovumo pasiryžimuose, ištesėjimo darbuose ir pasitikėjimo savo jėgomis. Tik šitokiu būdu papildžius savo lyties trūkumus, galima tikėtis palaimingos įtakos kultūrinei kūrybai.

Krikščionybė iš visų religijų labiausiai pajėgia šituo atžvilgiu papildyti taip vyrą, taip moterį. Vyrai ji įkvepia moteriško švelnumo, vad., jo jėgą padaro meilingą. Moteriai tuo tarpu ji duoda vyriško stiprumo, josios meilę padarydama jėgingą. Tie žmonės, kuriuos Katalikų Bažnyčia mums stato gyvenimo pavyzdžiais, net ir šiuo atžvilgiu

iš tikro buvo idealūs žmonės. Jų sielose tiesiog idealiniu būdu buvo suderinta jėga ir meilė. Vyrai šventieji, neprarasdami savo vyriškos stiprybės, buvo švelnūs, malonūs, sugyvenami, besibiaurį kiekviena prievarta ir neapykanta. Jie puikiai sugyveno ne tik su žmonėmis, bet net ir su gamta. Tokiam šv. Pranciškui Asyžiečiui visi gamtos padarai — net ir plėšriausi žvėrys — buvo savi, ir jie jį mylėjo. "Gyvulių siela pastebi, ar žmogus yra nekaltas" (Fr. Federer).

Šventųjų gyvenime yra atsinaujinę Rojus santykiai tarp žmogaus ir gamtos. Moterys šventosios šalia savo moteriško švelnumo įgijo vyriškos stiprybės ir drąsos tokiems žygiams, kurie stebina net ir drąsiausius vyrus. Šv. Jėzaus Teresė beveik iš nieko pastatė keliolika vienuolynų. O kokį heroiskumą parodė pirmųjų amžių kankinės mergaitės! Jų žingsniuose, kai jos ėjo į areną pas išalkintus liūtus, skambėjo geležinių Romos legijonų žingsniai (M. Pečkauskaitė). Jų žygiuose susitelkė ir Katono ištvermė, ir Cezario drąsa bei šaltas, blaivus protas. Jos nepabūgo įvairiausių kankinimų, įvairiausių gėdinimų ir pajuokos, nes buvo įgijusios drąsos elgtis ir kalbėti pagal savo įsitikinimus, o ne pagal aplinkos nuomonę.

Todėl neapsiriksime pasakę, kad Krikščionybė tik ir tegalima išugdyti tikrų vyriškų ir tikrų moteriškų asmenybių. Tik Krikščionybė tepajėgia žmoguje sujungti tai, kas per nuodėmę buvo suskaldyta: jėgą su meile ir meilę su jėga. Iš to plaukia svarbi praktiška išvada, kad atsisakymas nuo religijos reiškia ne tik netekimą vienintelės garantijos pilnutinei laimei pasiekti, bet ir atsisakymą nuo savo lyties papildymo ir atbaigimo. Į šitokią būklę patekęs vyras išvystys savo jėgą ligi brutalumo ir galų gale pats save pražudys. Tuo tarpu nereliginga moteris bus priversta arba stoti konkurencijon su vyru ir tuo būdu tapti amazone, arba sunykti nepasitikėjime savo jėgomis ir tapti visai neproduktinga gyvenimo kūryboj. Istorijos faktai patvirtina ir vieną, ir kitą atsitikimą. Tuo tarpu religijoje vyras, pasak Fr. Försterio, pasidaro motiniškas, su meile traktuojąs aplinkinį pasaulį,

o moteris tampanti tėviška, turinti jėgos ir griežtumo ten, kur pasireiškia nejautrumas meilei. Todėl jaunuomenės religingumas tarp kitų dalykų būtinas yra ir tam, kad kiekviena lytis išplėtotų gražiausias savo ypatybes ligi aukščiausio laipsnio, papildydama savo trūkumus, savo vienašališkumus irgi gražiausiais kitos lyties savumais. Tai nereiškia lyčių skirtingumo niveliaavimo. Krikščionybė to anaipol nenori. Ji tik nori sukurti pilnutinį vyrą ir pilnutinę moterį. O jų idealas kaip tik ir yra meilinga jėga ir jėginga meilė, pašvęsta Dievo malone ir Dievo pagalba sujungta.

Kokia tad amazonės mito prasmė? Visų pirma jis mums rodo moterį tokią, kokia ji neturi būti, būtent: praradusių esminį moteriškumo elementą — meilę. Iš kitos pusės jis taip pat pastūmi mus ieškoti tikrojo moteriškumo — lygiagreta ir vyriškumo — idealo, kuris randamas tame, kad moteris savo meilę papildo jėga, nes dabartiniam blogio paliestam pasauly viena tik meile negalima visur ir visuomet viešpatauti. Tam reikalingas yra ir tam tikras jėgos laipsnis, duodąs pasitikėjimo savimi ir galybės apvaldyti tai, kas nenori nusilenkti meilės įsakymams. Šitas papildymas išlaisvina moterį iš nuolatinio bailumo, svyravimo, vaikymosi aplinkos nuomonės. Jis leidžia moteriai daugiau apsispręsti, o ne būti kitų apsprendžiamai. Tai didina ir kultūrinį moterų produktyvumą. Moterų judėjimas, arba vad. emancipacija, kaip tik ir turėtų eiti šia kryptimi: įgyti jėgos, neprarandant meilės. "Jei norite būti tikros, ne vien vardu, krikščionės, tai turite stengtis, kad jumyse pasireikštų ta krikščionybės jėga. Turite nugalėti savyje visa, kas priešinasi "pasaulio nugalimajai meilei", kaip pasipriešino tiek kilnių, šventų krikščionių moterų. Kitaip visados būsite nudžiūvusios žmonijos medžio šakelės" (M. Pečkauskaitė, Raštai V t., 75 p., 1928, Kaunas). Suprantama, nėra lengva atsispirti aplinkai, kai mados nuomonė sunkiu slogučiu spaudžia ne tik moteris, bet ir tuos "drąsiuosius" vyrus. Bet be išsilaisvinimo iš jos nėra galimas nė vienas žingsnis idealo kelio. Tapti amazone irgi leng-

viau, negu meilę sujungti su pašvęsta jėga. Tokių idealinių moteriškų asmenybių ne daug tėra. Bet jos yra vienintelė pagalba šiam ligi žiaurumo suvyriškėjusiam amžiui. Šiandieninis heroizmas dar gyvena mūsų laukuose. Reikia tad jis pargabenti iš pasaulio į namus, į šeimą, į privatinį butą. Ogi šitą darbą padarys tik moterys herojės, kurių idealas visuomet lieka tie šv. Augustino žodžiai, kuriais jis apibūdino savo motiną šv. Moniką: "Rodos, švelni moteriškė, bet vyriška per tikėjimą".

(Iš "Naujosios vaidilutės", 1932 m., nr. 3)

Aš ir Tu

Ji ištekėjo už jo, nes su juo buvo *taip smagu*, ir išsiskyrė, nes jis buvo *lepšė*.

Kai aš atsakau telefonu, tai *trumpai ir mandagiai*, tačiau tu — *kaip kirviu nukerti*.

Aš pakviečiau tave į restoraną, kuris yra *jaukus ir nuošalus*, tačiau tu mane atvedei *į tokią landynę*.

Mano draugai yra *linksmi ir malonūs*, o tavo — *nepraustabūrniai*.

Mūsų šeimoje yra tik *nesusipratimų*, o tavo — *barniai, tikras pragaras*.

Neturtingojo vaikas yra *kvailas arba protiškai atsilikęs*, turtingo — *nepakankamai imlus*. Neturtingojo vaikas siunčiamas *į beprotnamį*, turtingojo — *į specialią mokyklą*.

Jei aš skolingas ir manęs neragina — tai *kantrybė*, tačiau jei man skolingas ir nemoka — tai *apsileidimas*.

Jie visi važiavo *per greitai*, o aš stengiausi *tik neatsilikti*.

Jei aš keršiju, tai pagal Šv. Raštą "*akis už akį*", tačiau jei man žada keršyti, tai pacituoju: "*geru už blogą*".

Aš laikaisi savo nuomonės *iš principo*, tačiau jei tu laikaisi savo nuomonės — esi *fanatikas*.

Kai aš vairuoju automobilį, tai *kvaili pėstieji tiesiog lenda po ratais*, bet kai aš einu, tai *bepročiai vairuotojai lekia lyg akis išdege*.

Tave paukštino įstaigoje, nes esi *padlaižys*, o mane — *nes aš to vertas*.

NAKTIES TYLOJ

Šią naktį taip tylu.
Ramu. Tik laikrodis tuksena.
Tik jis ir mano nerami širdis...
Vaikai jau miega.
Už lango vaikščioja šešėliai...
Bijau. Gal tai neramios mintys manø?...
Tyla. Čia taip ramu —
Tik nerimu, tarytum senas laikrodīs,
Tuksena ilgesio pilna širdis...
O taip norėčiau nieko, nieko
Šianakt nebejausti...
Ir — kaip vaikai — paskest sapne...
Minutėm, valandom tuksena nerimas
Ir skausmas... Ramybė
Jau negriš šią tylią naktį
Pas mane...

KAŽKAS PASAKĖ

Kažkas pasakė, kažkas šnabždėjo,
Kad džiaugsmą gimdo laukų vėjelis
Ir ramunėlė balta prie kelio
Palinksta jo švelniam glėby...
Apsidairai, apsižiūri:
Nereikia žodžių —
Lūpos verias, o mintys kyla i mėlyne
Ir šoktelia džiaugsmu širdis...
Ir ji, lyg paukštė, iš narvelio
Pakyla i erdves, i toli...
Kažkas pasakė, pažadėjo:
Laimingam būt... tereikia vėjo...

ATSISVEIKINIMO MALDA

Mano gyvenimo svajonė išsipildė.
Ir noris juoktis, ir dainuot, ir verkt...
Nebudinkit manęs!
Jei sapnas — tai nebudinkit!
Tebus jis man visam gyvenimui paguoda.
Grįžtu gyvent viltim
Ir laukti šviesesnių dienų
Ir jums, ir Tėviškei, ir žemei šiai...

Grįžtu, o širdyje nešuos
Pažadėtąją Ramybę,
Josios dalis — telieka su jumis.
O Dieve geras, Tu siunti mums skausmą,
Kad džiaugsmo valandas
Ivertinti galėtų mūsų širdys...
Mano gyvenimo svajonė išsipildė,
Ir to jau niekas
Niekad man nebeatims...

ALYVOMS ŽYDINT

Jūs šypsotės ir gaubiate mane
Svaiginančiu kvapu,
Ir nešat mano sielą
I sapną Tėviškės laukų...
Vėjelis dvelkia, o širdy ramu...
Ir šypsos lūpos, juokias akys
Ir pildosi visa būtis
Viena mintim, vienu jausmu:
Svaiginančių alyvų ir Tėviškės laukų
Kūrėjo gerumu...

DAR NE PAVASARIS

Dar ne pavasaris, dar ne:
Tik mano sieloj žydi gėlės,
Tarytum marių gintarėlis,
Nutviskęs saule auksine
Giliam vidurnakčio sapne...
Dar ne pavasaris, oi ne!

Giliai sieloj pražydo gėlės!
Aukšinis marių gintarėlis
Ir tūkstantis margų žiedų
Širdy išrašė tavo vardą...
Ir gyvenu, tartum sapne...
Dar ne pavasaris, dar ne...

Nuvys žiedai, ir gintarėlis
Kažkur nugrims i marių mėli,
Ir bus pavasaris praėjęs...
Širdy nevys tik baltos gėlės —
Ir aš kartosiu, lyg sapne:
— Dar ne pavasaris, dar ne! —

IŠ DVIRATININKO KELIONIŲ — (V)

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

LYGUMOJE IŠDYGE KALNAI

Kone kiekvienas turistai, iš Čikagos vykstantis į Juodąsias Kalvas, būtinai užsuka pamatyti "žemių, blogų keliauti". Tokia yra šios vietos angliško vardo kilmė — *Badlands*. Iš niekur nieko lygumoje staigiai išlindusi iš žemės šiurpi masė kalnų. Vieni tuzinai stiepiasi aukštyn ploni ir smaili, kaip kokie bažnyčių bokštai, kiti nuožulnūs, kaip piramidės, dar kiti dunkso, kaip kokios niūrios kelių aukštų tvirtovės su giliausia praraja aplinkui; yra panašių ir į žmogų, tik milžiniško dydžio.

Dėl savo traukiančio ir bauginančio grožio tų kalnų teritorija (apie 40 mylių ilgio ir 20 mylių pločio) 1939 m. JAV Kongreso aktu buvo paskelbta krašto paminkline vieta. Visu jos ilgumu dabar eina kelias, kurio pravedimas inžinieriams kaštavo nemaža galvosūkiu. Raktinėse vietose įrengtos aikštelės sustoti ir grožėtis didingu gamtovaizdžiu. Diena, kurią per tuos kalnus važiauvau, pasitaikė tokia graži, kad puikesnės nebe galėjau norėti fotografavimui.

Vienoje aikštelėje sustojus, prie manęs prisigretino toks vyras su gražia pažiūrėti barzda. Ėmė teirautis apie dviratį ir kelionę. Sušnekus pasirodė, kad tai norvegų kilimo jūrininkas, o įdomiausia — kaip tik tarnavęs laive *General Taylor*, kai aš juo 1950 m. kėliausi iš Vokietijos į JAV. Pakvietė mane kaip kokį seną pažįstamą į savo treilerį pietų, pristatė žmonai, su kuria atostogauja, papasakojo įdomių dalykų apie laivininkystę. Dabar dirba Texaco bendrovėje, vežiodamas tanklaiviu naftą.

MILŽINIŠKA VAISTINĖ

Iš kalnų išvažiauvus, kelias tuojau eina pro Wall miestelį, plačiai išgarsintą savo vaistinės. Daugelyje Amerikos ir Kanados vaistinių, kaip žinia, šalia medikamentų, galima pirktis daug kitų daiktų, net pavalgyti. Toji Wall vaistinė išaugusi į didelį kelių halių pastatą, vasaros mėnesiais samdo 150 tarnautojų, jos kavinėje vienu metu ga-

li susėsti užkandžiams 475 žmonės. Turistinio sezono metu kasdien per vaistinę pereina vidutiniškai 10.000 žmonių (pačiame miestelyje gyventojų tik 800). Pats ten užėjęs mačiau, kad klientų sausakimšai, vietomis reikia prasiskinti kelių alkūnėmis, kaip seniau Lietuvoje per atlaidų prekymetį. Daiktų per metus parduodama maždaug už milijoną dolerių.

Tą prekybos gigantą pradėjo menkas, rodosi, daiktas — vanduo, pasiūlytas keleiviams atsigerti. 1931 m. du jaunavedžiai, Tedis ir Darata Hustead, nupirko Wall miestuko vaistinėlę, kad turėtų iš ko gyventi. Bet vos vos galėjo sudurti galą su galu. Kraštą kaip tik buvo apėmusi ūkinė krizė. Vieną 1936 m. vasaros sekmadienį Darata, žvelgdama pro langą į automobilius, važiuojančius pro šalį Juodųjų Kalvų link ir iš ten, galvojo, kaip juose sėdinčius žmones patraukus, kad sustotų ir užeitų į vidų. Oras buvo karštas ir tvankus. Jai atskrido mintis:

— Jei taip mes jiems pasiūlytume nemokamai atsigerti šalto šalto vandens?

Vyruai mintis pasirodė nebloga. Prie kelio pastatė keletą lentų su užrašais, panašiais į šį: "Leduotas vanduo — dykai — Wall vaistinėje". Pravažiuojantieji iš tikrųjų pradėjo sustoti ir užeiti, o prekyba — augti nesvajotais šuoliais. Ir šiandien, po daugiau kaip 40 metų, Wall vaistinė tebesilaiko savo tradicijos — teikti klientams nemokamai leduoto vandens, tik daug didesne apimtimi. Dabar ji naudoja 30.000 dol. vertės aparatūrą, kasdien priešaldančią po pusantros tonos ledo.

Prie šios garsios vaistinės nelauktai susitikau pirmuosius lietuvius — Gary mieste esančios Šv. Kazimiero parapijos patikėtinį Praną Petraitį su žmona ir dukteria, lydimus p. Rūtos Radman.

KETURI PREZIDENTAI KALNE

Laimingai pasiekęs Juodąsias Kalvas, apsistoju mieste, vardu Rapid City, skyręs 4 dienas jų lankymui. Dėl laiko trumpumo

Magdalena Stankūnienė prie savo kūriniių

ir vietos kalnuotumo dviratį palikau viename motelyje; naudojausi turistiniais autobusais. Jų gera savybė dar ta, kad patyrę vietos vadovai viską puikiai aprodo ir paaiškina.

Pirmoji įdomybė, prie kurios nuvykau, aišku, buvo Rushmore kalnas, kuriame iškalti keturių JAV prezidentų bareljefai: Vašingtono, Džefersono, Teodoro Roosevelto ir Linkolno. Tos figūros milžiniškos. Pavyzdžiui, Vašingtono galva nuo viršaus iki smakro — 60 pėdų (taigi kiek būtų sustoję vienas ant kito 10 aukštų vyrų), nosis — 21 pėdos aukščio (taigi daugiau nei vienas ant kito sustoję trys vyrai), akis — 11 pėdų pločio (taigi kaip neblogas kambarys).

Kaip kilo mintis prezidentus ten įamžinti? 1923 m. Pietų Dakotos istorikas Doane Robinson sugalvojo, kad tiktų Juodosiosios Kalvosė įamžinti keletą garsiųjų žmonių iš Amerikos Vakarų. Projektui, kad ir ne tuojau, buvo gauta valstybės pinigų ir kreiptasi į skulptorių Gutzoną Borglum. Šis dailininkas buvo nusistatęs kitai: kad reikėtų

granite įamžinti ne vienos Amerikos dalies, o visos šalies žymiuosius žmones. Tuomet kaip tik buvo besueiną 150 metų Amerikos nepriklausomybės. Todėl pasirinkti 4 būdingiausi prezidentai. Vašingtonas buvo laisvės kovų ir respublikos gimimo simbolis. Džefersonas, Nepriklausomybės deklaracijos autorius, pavidalino Amerikos demokratinę filosofiją. Linkolnas išsaugojo krašto žlungančią vienybę ir įgyvendino visų piliečių lygybę. Teodoras Rooseveltas įvedė Ameriką į 20-ąjį šimtmetį, kuriame ji iškilo kaip įtakinga jėga pasaulio pavidaliniame; šis prezidentas buvo ir gamtos išteklių saugojimo pionierius.

Rushmore kalnas pasirinktas todėl, kad buvo iš smulkiagrūdžio, mažiausiai trupiančio granito, gerai iš tolo matomas ir didžiąją dienos dalį apšviestas saulės. "Skulptūros" darbas prasidėjo 1927 m. Kiekvienam aišku, kad menininkas, tašantis luistą akmens ar marmuro savo kambaryje, yra visai kas kita, negu medžiaga pasirinkus kalną, kuriame net ant dalies kalamo por-

treto jis pats teatro skruzdės dydžio. Dėl lėšų trūkumo ir užėinančių blogų orų darbas buvo atliekamas su pertraukomis ir tęsėsi 14 metų. Bet rezultatu šiandien gėrisi minios žmonių, jų tarpe nemaža užsieniečių.

Aš pats prie kalno buvau atvykęs dar antrą kartą, kitos dienos vakarą, kai sutekus jis didelio galingumo prožektoriais išpūdingai apšviečiamas. Stipriai kiekvieno dvasios stygas paliečia tuo metu pateikiama patriotinė programa, pavadinta "Keturi vyrai kalne". Ypač tokį vakarą su vieta atsisveikini, pajutęs, kad ji ne veltui pavadinta "Demokratijos šventove". Kaip aukštai Rushmore kalnas stovi, mums visiems, atvykusiems jo lankyti, tuojau pasakė praretėjęs oras. Autobuso šoferis, prieš išleidamas laukan, išpėjo nebūkštauti, kad negerai su sveikata, jei kas pajus, jog stinga kvapo ir lyg svaigsta galva: tai normalus reiškinys aukštumose. Nužingsniuoti gabią kulką išulnaus tako, grįžtant iš amfiteatro į aukščiau jo įruoštą aikštę, man prireikė daugiau jėgų, negu visą dieną, ir gana sparčiai, važiuoti dviračiu.

Vienas iš skulptoriaus darbininkų buvo lenkas Korczak Ziolkowski. Dabar jis pats Juodosiose Kalvose yra pradėjęs gigantišką projektą: netoli Custer miesto iškalti granite paminklą garsiam indėnų vadui "Patrakusiam žirgui". Kaip rodo modelis, bus raitas, ištiesęs vieną ranką pirmyn. Apie užsimotos statulos neišpasakytą dydį galima susidaryti vaizdą palyginimu. Rushmore kalne iškaltų prezidentų galva, kaip sakytą, tokio dydžio, kiek būtų dešimt vienas ant kito sustatytų vyrų. Bet ją bus galima įdėti į šio indėnų karvedžio saują. Jo žirgas proporcingai bus tokio dydžio, kad į nosies šnerves tilps po penkių kambarių namą!

KANČIOS VAIDINIMAS

Juodosiose Kalvose daug gamtos grožio. Todėl čia suvažiuoja daug turistų. Gera ir jiems, ir vietos gyventojams, kuriems atneša pelno. Šalia turistų, stiprios įplaukos teka dar iš kito šaltinio — aukso kasyklų, esančių šiaurinėje rajono dalyje, svarbiausių Amerikoje. Vienos, pačios stambiosios,

Lead mieste, stambiausi akcininkai buvo milijonieriaus Hearst tėvai, kurių dukraitė Patricija neseniai pagarsėjo savo elgesio keistybėmis.

Per mažą čia vietos leistis į kitus Juodųjų Kalvų įdomumus. Bepridėsiu vieną, gal ne mažiau išpūdingą, tik kitu požiūriu, už prezidentų kalną — Kristaus kančios vaidinimą Spearfish miestelyje, panašų į vokiečių Oberammergau. Čia jis suorganizuotas 1939 m. Juozo Meier, Vokietijoje gimusio imigranto, atliekančio Kristaus rolę. Spearfish miestelis Juodosiose Kalvose pasirinktas ir dėl vietos tinkamumo dideliame amfiteatrui po atviru dangumi, ir dėl čia kone visada giedro oro vakarais (vadinama sutemus), nesibaiminant dėl lietaus. Akustika tiesiog tobula. Aplinkui išsidriekusios kalvos ir tolumoje dunksantys kalnai daro vietą labai panašią į Jeruzalės apylinkes. Važiudamas į Spearfish autobusu, pirmą kartą mačiau tokį žavų besileidžiančios rausvos saulės žaismą šviesaus aukso kraštais jos spindulių apvestuose vakaro debesyse.

Vaidinimas svarbiausia apima paskutines septynias Kristaus gyvenimo dienas. Artistų pusanthro šimto. Scenos žiūrovams lieka atmintyje ilgą laiką. Mato gyvus romėnų kareivius, prajojančius ant ristių arabiškų žirgų. Sustoja pro šalį keliaujantis gyvų kupranugarių karavanas. Piemenys pragena bandą bliujančių avių. Žiūrovai pasijunta, lyg patys būtų Kristaus meto Palestinoje. Bet tai tik tartum rėmai prieš jų akis besivystančiai Atpirkimo dramai. Su giliu realizmu, kartais švelniu, daugiausia šiuurpiu, pinasi ji iš palmėmis Jėzui mojančios minios, idilijos Betanijos namuose, aukštųjų kunigų sąmokslu, jiems pasiduošančio ir savo Mokytoją išduodančio Judo, Paskutinės vakarienės, arešto Alyvų darže, tardymo, sukurstytos minios šauksmo, kad būtų nukryžiuotas... Skausmingą kryžiaus kelią vainikuoja dangun žengimo garbė. Tur būt, nebus nė vieno krikščionio, kuris iš Spearfish Kančios vaidinimo negrįžtų su daug pagilėjusia meile ir pagarba savo Atpirkėjui.

Magdalena Stankūnienė

Grižimui namo tartum vainiką uždėjo dar viena įdomybė — Viskonsino valstybėje esantis New Glarus miestelis, kurio apylinkė vadinama "Mažąja Šveicarija". Jį įkūrė 1845 m. čia atvykę 108 šveicarai iš Glarus kantono. Gyventojai iki pat šių dienų puikiai išlaikė savo tautines tradicijas ir jomis didžiuojasi.

Šveicarai — žinomi laikrodininkai. Tad ir prieš jų miestelį didelis laikrodis iš gyvų gėlių. Ten pat nuo stulpų kabo herbas, vaiz-

duojantis tautos didvyri Vilių Telį su sūnumi. Kam nežinomas šveicariškas sūris? Green valsčiuje, kuriame New Glarus, to sūrio kasmet pagaminama daugiau kaip 30 milijonų svarų. Šveicarija garsi savo sanbernarų veislės šunimis; jų čia irgi tuojau pamatai. Dauguma miestelio namų gražiai šveicarų stiliaus, užrašai dviem kalbomis arba net viena — vokiečių. Stebėjauosi, kad mūsų vadovas po vietos muziejų, nors jo paties tėvai jau čia gimę, puikiai kalbėjo

Trilogija "Kenčiančios motinos" (grafika)

šveicarų tarme su grupe iš Šveicarijos besilankančių turistų. Darbo dienos savaitgalį dideliame parke kasmet vaidinama Šilerio drama "Vilius Telis". Pamatyti suvažiuoja po kelis tūkstančius žmonių. Tuo metu kaip tik pro ten grįždamas, galėjau vaidinimu pats pasigrožėti. Gana įspūdingas ir vakare ruošiamas Alpių festivalis.

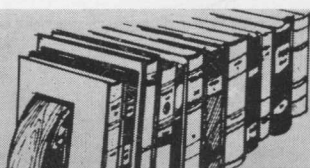
Grįžau iš kelionės džiaugdama, kuo pralobau: gausesnėmis jėgomis, puikesne savijauta, matytais vaizdais, išgyventais

nuotykiams, patirtu žmonių nuoširdumu ir krūvele skaidrių parodyti kitiems, ką mačiau. Galiu iš patirties patvirtinti, kad dviratis yra nesumušama priemonė sveikam ir įdomiam atostogavimui.

Gamtos tobulumai rodo, kad ji yra Dievo atspindys, o jos netobulumai rodo, kad ji yra tik atspindys.

Paskalis

KNYGOS

Charizmatinio sąjūdžio paraštėje

(Knygos "Šventoji Dvasia — Bažnyčios atnaujintoja" pasirodymo proga)

Jurgis Gliuda

Senas graikų žodis *charizma* (dovana), kilęs iš plačios sąvokos *charis* (malonė), pirmųjų amžių krikščionybėje buvo suprantamas kaip galėjimas daryti stebuklus ir kalbėti įvairiomis kalbomis. Dabar įdomiaime charizmatiniame sąjūdyje terminu *charizma* vadinamas sugebėjimas išsiveržti iš kasdienybės varžtų, dvasiškai priartėti prie Dievo pažinimo. Buvimas charizmos dvelkmėje reiškia aukščiausių tikėjimo stadijų: pažinimą. Charizmai gražinta *charis* sąvoka: *charizma* yra *malonė*.

Charizmatinis katalikų Bažnyčios sąjūdis ieško kelio į *malonės* stovį. Čia tuo tarpu neįvelta separatizmo, sektantizmo, egotizmo momentų. Sąjūdis toleruojamas. Sąjūdyje viešai dalyvauja daug dvasiškių. Sąjūdžio žingsnių atgarsių girdėti ir lietuvių visuomenėje. Plačioji knygų serija "Krikščionis gyvenime" pastarųjų dienų laida davė savo skaitytojams knygą "Šventoji Dvasia — Bažnyčios atnaujintoja". Knygą paruošė prelatas Vytautas Balčiūnas, įdėjęs į knygą savo rašinį, sesers Onos Mikailaitės paskaitą ir Bažnyčios dignitorių bei suvažiavimų nuomonės apie charizmatinį sąjūdį.

Tad knygos duomenys dosnūs ir lakoniški, kategoriški ir aiškūs. Dėkoju prelatui Vytautui Balčiūnui. Jis atsiuntė man kalėdinę dovaną: čia aptariamą knygą su savo linkėjimais. Ir tai buvo vada ir akstinas pabuvoti charizmatinio sąjūdžio paraštėje.

Ši graži dovana susišaukia su senu, 1952 metų, kunigo Vytauto Bagdanavičiaus

pasiūlymu recenzuoti kunigo dr. J. Vaitkevičiaus M.I.C. knygą "Gyvoji Dvasia", milžinišką mąstymų kiekvienai metų dienai seriją. Nuostabiai sueina tos dvi knygos — tokia laidų metų distancija ir toks sąskambis tematikoje. Mąstymas yra stimulus. Mąstymo metodai ir formos — įvairovė.

Ir šios nesistematizuotos pastabos, kurias dėstau charizmos bei charizmatinio sąjūdžio dingstimi, kaip tik ir kilo, charizmatiniam sąjūdžiui raginant, tomis temomis domėtis ne teologą, ne dogmatiką, bet tą pasaulietį, kuris lanko bažnyčią, šlepsena rutinos takais ir... dargi... nuoširdžiai baidosi drastiškų sukrėtimų tradicijoje.

Charizmos, artėjimo prie pilnutinio Dievo suvokimo, siekis — palaimos stovis. Dabar tikrai charizmatinio sąjūdžio entuziastai negalvoja gali gauti galias daryti stebuklus, bet jie tiki stebuklu savyje: kisti ir tobulėti dvasioje. Tas noras dalyvauti sąjūdyje, kuris ieško Dievo malonių, yra stebuklas modernaus žmogaus gyvenžiūroje. Mūsų laikmetyje stebuklo sąvoka transformuota į miražinį oriškumą, atnaujinta, praplėsta. Scholastikai iki šiol reikalauja iš žengiančiojo į altorių garbę turėti savo aktyve bent porą fizinių stebuklų. Bet kodėl nėra respekto dvasiniam stebuklui, kuris toks nesusekamas, intymus, reikšmingesnis savo apimtimi už fizinį?

Po šv. Pauliaus dvasinio atsivertimo, kas yra klasiškas dvasinis stebuklas, man kyla atminty nuostabus Levo Tolstojaus apsakymas "Šeimininkas ir darbininkas". Ap-

sakyme staigaus charizmos dvelksnio paveiktas egoistas paaukoja savo gyvybę, gelbėdamas kitą sniego audroje.

Dvasinis stebuklas perkeičia sielą, dvasią, visą žmogų. Fizinis stebuklas suteikia sveikatą tiktai kūnui.

Buvimas dvasinio gėrio stovyje, kaip visos gyvenimo vertybės, yra sąlyginės arba sutartinės vertės. Tai gali būti nuotaika, įsitikinimas, laimės samprata, dvasinio stovio metamorfozės, atremtos ar įtvirtintos individualiu tų reiškinių supratimu. Asmens intelektas, gyvenamos aplinkos įtaka, pasaulėžiūros ir gyvenamosios įtaka, paklusnumas elementariškoms religijos dogmoms, net liberališka pažiūra į religines dogmas bei praktikos formas — suponuoja asmens santykį su savo asmeniškoms palaimoms stoviu. Kurioziška prisipažinti, kad man, dar labai jaunam, charizmos, tai yra palaimos stovio sąvoką sukūrė perskaitytas, o vėliau ir kartotas, Ernesto Renano veikalas "Jėzaus gyvenimas". O juk tai modernus apokrifas, susišaukiąs su Tomo, Andriejaus, Petro evangeliniais apokrifais!

Noras būti malonės ar palaimos stovyje įgimtas kiekvienam, kaip noras būti laimingam. Todėl kova dėl tokio dvasinio laimėjimo pripildo daugelį sąjūdžių; pripildo ir charizmatinio sąjūdžio esmę. Nuolatinė taisyklių erozija, jų ryški evoliucija amžių tįsoje, rodo jų reliatyvumą. Paradoksiška priminti, kad krikščioniškosios tautos, kariaudamos viena su kita, altorių akivaizdoje prašo sau pergalių iš to pat vienintelio Dievo. Toks išviršinis amžių kaitoje gėrio sąlygiškumas. Bet žmogaus veržimasis į savo vidų, laimės ir taikos pilnybės siekiant, visad buvo ir bus sąmoninga kova su savo prigimties stagnacija.

Ši amžiną ir audringą momentą kunigas dr. Pr. Gaidamavičius analizuoja savo "Didžiajame nerime", psl. 115: "Religinis žmogaus polėkis laisvės plotuose netampa tiesiai skrendančiu ereliu. Jis čia tampa tikra vidaus drama, kurios pagrindą sudaro nugincluojančio matematinio tikrumo stoka ir irracionali icentrinė asmens jėga, atremta į asmeninę laisvę".

Ši dvasios drama ieško charizmos dvelksnio. Permanentine vertybe čia tampa žmogaus nerimas, ieškojimų akstinas, svarstymų bei mąstymų audrų sukėlėjas. Žmogus neretai ieško savyje geros naujienos. Ieško jis jos intymiausiai, atsiskyrėliškai, kantriai. Ieško ir maštaudamas. Ieško tos geros naujienos ir būrin susitelkę žmonės, nelyginant antikiniai krikščionys savo agapės santalkoje.

Akstinas? Tai didysis nerimas, nes instinktyviai pajutus gerosios naujienos eventualybę, žmogus negali likti apatijoje. . .

Dvasinėje žmogaus prigimtyje plevena ir negęsta gyvybės stūmeklis — ieškoti! Tai civilizacijų, kultūrų, religijų pedestalas. "Gyvoji dvasia". "Šventoji Dvasia" — greta tos akinančios temos gimsta ir išsivysto praktiniai savo tikslo siekią judėjimai.

Charizma pakeičia pirmųjų dvasinių stovi. Tą keitimąsi vadina atnaujinimu. Tai taisytino pastato remontas, tai apnešioti drabužio sutaisymas.

Dvasinio atnaujinimo arba atsinaujinimo siekiai lietuviams katalikams nėra naujovė. 1916 metais su atnaujinimo šūkiu į istorijos areną išžengė Ateitininkai. Iki šiol tas permanentinio judesio šūkis išliko judėjimo motto. Toks gi tai atliepis į anuomet garsias Maironio eiles. . .

Kolektyvo talka papildoma, sustiprina individo pastangas. Sąjūdžiai tuo našūs, kad buvimas kolektyve įdrasina, stiprina, įtikina paskirą kolektyvo narį. Tezė, "kur jūs suėjote mano vardu, ten aš tarpe jūsų", yra kolektyvinio veikimo vadamecum. Tuo principu įsteigtos pamaldos. Tuo principu charizmatinis sąjūdis propaguoja naują meditacinio telkimosi būdą — telktis mąstyti už pamaldų rėmų. Šitos naujos organizavimosi formos akistatoje charizmatinį sąjūdį galima arba pripažinti, arba atmesti.

Bažnyčios dignitoriai ir jų atsargios konkliavos nori išlaikyti sąjūdį Bažnyčios rėmuose. Ir kartu už pamaldų rėmų. Juk tai beveik vaticaninių reformų padarinys. Ir sąjūdis veikia absoliutaus lojalumo būdu. Knygos "Šventoji Dvasia — bažnyčios atnaujintoja" prielaidos, tezės ir atsargūs, toli

numatą Bažnyčios dignitorių sprendimai rodo, kad daug kam charizmatinis sąjūdis yra geroji naujiena.

Knyga mini pavyzdžius: charizmatinio sąjūdžio nariai sugebėję pasiekti aukščiausiai įtikėjimo laipsnį — pažinimą.

Charizma, malonės stovis, susižavėjimo būseną arba Šventosios Dvasios dovana (evangelinė interpretacija) ar gali reikšti, kaip teigia sąjūdžio adeptai, kad "anksčiau tikėjęs, dabar aš žinau"?

Empirinio žinojimo elemento čia nėra ir jo būti negali dvasiniame gyvenime. Įtikėjimo objektas nėra materialinis objektas. Sąvoka "žinau" įtraukta į charizmatinio sąjūdžio praktiką superliatyviai, kolektyvinio susitelkimo ir mąstymo galiai parodyti. Ji paremta tradiciniais krikščioniškosios doktrinos tvirtinimais: galima pažinti atgamtinį pasaulį.

Dabar gi dvasinių vizijų, nesuformuluojamų matematikos dėsniais būsenų akistatoje, žodis "žinau" skamba materialistinio sodrumo kontrapunktu.

Ir pagarsėjusios charizmatinio sąjūdžio praktikoje knygos "The Cross and the Switchblade" autoriai drąsiai panaudojo sodrų žodį "žinau" įtikėjimo superliatyvui apibūdinti. Ar autoriai nėra per drąsūs? Ar toks konkretumas subtilume naudingas iracionaliai vertybei?

Drąsus charizmatinio sąjūdžio terminas "Šventosios Dvasios krikštas" skamba dar ryžtingesne gaida! Ar neslypi čia reformistinė narsa? Reformos iš apачios visad išeina iš taikaus posakio, iš naujo, pradžioje kuklaus, migloto metodo, kaip veikti, kaip apsitarti, kaip pilniau papildyti tradiciją.

Atrodo, lietuviuose ir nepastebėta naujų kaitų. Įdomaus atnaujinimo Evangelijos tekstuose, tame tikėjimo autoritete ir šaltinyje. Tuose tekstuose atnaujinimas iki šiol nei aptartas, nei paaiškintas. Tai yra sąvokų kaita Evangelijos vertimuose lietuvių kalbon. Pavyzdžiu imame tikrai vieną posakį (o jų yra nemažai): Luko Evangelijos (2, 14) arkiv. Juozapo Skvirecko vertime sakoma: *Garbė Dievui aukštybėse ir žemėje ramybė geros valios žmonėms!*

Ta pati vieta kun. C. Kavaliausko vertime, kuris išleistas Kaune 1972 metais, skamba: *Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė jo mylimiems žmonėms!*

Seno anglikonų vertimo versija (1611 A.D) skelbia: *Glory to God in the highest and on earth peace, good will toward men.*

Amerikos Biblinė Draugija tą patį sakinį mums pateikia: *Glory to God in the highest heaven! And peace on earth to men with whom he is pleased!*

Šis pastarasis susišaukimas su C. Kavaliausko vertimo prasme mums rodo, kad sąvokų atsinaujinimas veikia dargi platesnėje skalėje, kaip kad meditacinės praktikos reformos. Tokių teksto nesantaikų, nors originalas tikrai vienas, ir antikinė graikų kalba preciziška, kaip lotynų, gali būti daug. Ar tai kalbos evoliucijos išdava? Ar tai senų ir ribotų sąvokų plėtra? Ar čia tas sąvokų reliatyvumas, apie kurį priminiau rašinio įvade?

Tai formalus reliatyvumas nekintamos prasmės paraštėje. Betgi dėl raidės, dėl žodžio seniau skildavo didžiuliai religiniai junginiai, kilo schizmos ir reformos.

Meditacija ir ieškojimas — atsinaujinimo sėkla. Koks pagaulus mąstymas suprasti Evangelijų teksto vertimų niuansus!

Juk identiškas charizmatinis sąjūdis klestėjo ketvirtame šimtetyje monastinio sąjūdžio deklaracijose, tryliktame šimtetyje dominikonų ir pranciškonų vienuolynų uždaruose, šešioliktame šimtetyje karmelituose. Gal būt, modernusis mąstymų metodas paimtas iš protestantinių bažnyčių atnaujintojų? Girdime charizmos pulsą ateitininkų pranokėjų pasiimtame šūkyje. Mūsų dienų Vatikano suvažiavimuose. Turiningos ir gilios pastangos tobulėti dvasiškijoje ir pasaulietijoje. Tai yra tikinčiųjų prisiveržimas į laicistinę visuomenę, apsiginklavus socialiai logiška tikėjimo interpretacija. Tai savotiškas ir labai aktyvus antras Pijaus XI enciklikos *Quas primas* kalavijo ašmuo.

Pažvelgę į istoriją, prarandame moderniškos naujovės įspūdį.

Katakombiniai krikščionys neskelbė ko-

vos ir smerkimų antikrikščionims. Jų gyvenimo būdas, jų vakarieniškos-agaipės, tolygios religinės išskilmės, buvo įtikinamumo ir savo idėjų gajumo skelbimas. Charizmatinis sąjūdis, iš žmonių kilęs ir juose tarpstąs šalia oficialios Bažnyčios, panašus į senos, antikinės, katakombinės agaipės paveikslą. Ar tas sąjūdis, toks senas, formuoja kažin ką nauja? Ar nėra atnaujinimo sąvokoje suslėpto smerkimo atnaujinamai, ergo apdėvėtai, vertybei? O gal charizmatinis sąjūdis yra intymesnės, paslaptesnės krikščionybės betliejus? Kaip ir katakombinėje krikščionybėje, čia absoliutus įtikėjimas paženklintas "žinojimo" kategoriškumu. . .

Kaip ten bebūtų, kiekvienoje teorinėje ar praktinėje naujovėje glūdi sukilimo momentas. Nenuostabu, kad prelato Vytauto Balčiūno paruošto veikalo leitmotyvą sudaro tam tikras susirūpinimas, kad charizmatinis sąjūdis visad sutilptų Bažnyčios rėmuose. Ir tas nujaučiamas susirūpinimas atstovauja visos Bažnyčios dėmesiui tam sąjūdžiui, kuris yra įvairių istorijos bėgyje kunkuliuavusių išsigelbėjimo sąjūdžių ainis. Tokie sąjūdžiai įvairiomis formomis lydėjo Bažnyčią nuo pat katakombų meto.

Protestantuose panašūs sąjūdžiai, greta savo oficialios Bažnyčios, ieškojo savo ego labai savarankiai ir neretai atskildavo nuo kamieno. Katalikų Bažnyčios dėmesyje slypi susirūpinimas: ar gali rasti šiame sąjūdyje ekstremistinių ar egoistinių tendencijų? Autorius pažymi, kad prepozicijų šiam rūpesčiui visad daug. Psl. 30 autorius rašo: "*Jos (Bažnyčios) žmoniškoji pusė pažymėta nuodėme, silpnumu, netobulumu ir reikalinga nuolatinio atsinaujinimo, tobulėjimo*".

Ir štai — ar atnaujinimo sąvokoje sutelpta restauracijos sąvoka? O gal tai naujovių entuziastų misijinis sąjūdis? Gal tai tyfus ir pamaldus sukilimas prieš rutiną, scholastiką ir stagnaciją? Ar pagaliau gal tai sėkla religinei revoliucijai, kurios eventualioje doktrinoje iki šiol nėra teologinių aptarimų, formulių, neišvengiamos kazuistikos?

Kadangi iki šiol charizmatiniame sąjū-

dyje nematyti ekumenizmo tendencijų, tenka spėlioti, kad užsimota veikti tik tarp katalikų. Kadangi iki šiol charizmatiniame sąjūdyje nėra bandymų teologinėms formulėms kurti, nėra ir gnoseologinių siekių — sąjūdis yra "žemėje ramybė jo mylimiems žmonėms".

Tai geros valios žmonių sąjūdis, kuris geidžia būti, evangeliškai tarus, Šventosios Dvasios šešėlyje. Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Aukščiausiojo galybė pridengs tave savo šešėliu (Lk 1, 35) yra sąjūdžio entuziastų alfa ir omega. Meditacijų ir maldų stichijoje veikia dėsni, sustabdą chaosą priešpastatomais apribojimais ir tabu.

Sesuo Ona Mikailaitė teologijos sprendimus jungia su charizmatinio sąjūdžio prigimtimi. "Ten, kur nėra gyvosios dvasios, teologija mažai ką gali padėti" (psl. 23). Teologija, jos nusakymu, priartėja prie logikos ratilų, prie matematinių formulių sausros, jeigu... charizmatinio sąjūdžio liepsna, gyvoji dvasia, neapšviečia teologinių sprendimų. Tai itin būdinga, nustatant charizmatinio sąjūdžio prigimtį ir tos prigimties santykį su teologinėmis normomis.

St. Louis universiteto profesorius istorikas James Hitchcock apmaudingai tvirtina (O. Mikailaitės vertimas): "Skaudžiausia povatikaninių reformų nesėkmė Bažnyčioje — tai dvasinio atsinaujinimo trūkumas. . . Nedaugelis žmonių jaučiasi esą arčiau Dievo, išgyvenę paskutiniojo dešimtmečio reformas. . . Matyti, ir dvasiškija, ir pasauliečiai serga kažkokia dvasine liga. . ."

Iš tų drastiškų pareiškimų matyti, jog stipraus esama įtarimo, kad vis dėlto modernaus žmogaus dvasioje slypi sunkiai pabudinami: idealizmas, eventualus tikėjimas džiugiais atradimais religinio mąstymo sferoje. Slypi tie gėrio pradai po agnosticizmo, skepticizmo, apatijos, smulkaus miesčioniškumo liekanomis. Prieš akis vyksta oficialumo ir polėkio, kazuistikos ir atvirumo, formalizmo ir riksmo iš širdies dvikova. Žmogus dar nežino, dar nėra supratęs, ar ši mistiška dvikova atneš atsakymų į bruzdančius dvasioje egzistencinius rebus.

ŠEIMA

Dviejų veikslių šeimos drama

(Gyvenimo vaizdeliai iš reporterio užrašų)

Vytautas Kasnis

Su Kostu Virbiliūnu-Virbiliausku, kažkada buvusiu Virbiliowskiu, susipažinau universitete. Mudu buvome vieninteliai vyrai dideliame moterų būryje, kurie lankėme rytines paskaitas. Po metų pažintis virto draugyste, o okupacijų laikotarpiu ir giminytė užsimezgė, nes jo pusbrolis vedė mano pusseserę.

Tuo tarpu idealistinis telkiamasis medituoti greta Bažnyčios ir su tikslu atrasti sąvyje "šventosios" arba "gyvosios" dvasios dvelksnius, kas yra palaimingos taikos ir pilnybės šaltinis, Bažnyčios įvertintas teigiamai. Tai naši religinio aktyvumo apraiška. Katakombinis agapė sąjūdis suformavo Bažnyčią, net ir apeigas. Gal būt, charizmatinis sąjūdis paliks savo įnašą į masyvią jos struktūrą?

Modernus katakombinis religinis aktyvumas kunkuliuoja ateizmo-sovietizmo kraštuose. Charizmatinis sąjūdis laisvės sąlygoje ieško religinės praktikos niuansų. Tie poiesčiai, aišku, pagrindžio krikščioniui atrodė prabangiariais ieškojimais. Vienok ir ten, ir čia — sąjūdžio diagnozė identiška: dvasinis alkis!

Vėl prisimename kad beatifikacijos procesui būtini du fiziniai stebuklai. O kaip su stebuklais, gydančiais sielą? Gal būt, charizmatinis sąjūdis yra kova už tikinčiųjų pasauliečių beatifikaciją *in corpore*, kova už visą grandinę nuostabių, vidinių stebuklų?

Nauja ir taip sena dvasinio atsinaujinimo tema tveria sąjūdžius, judina sielą, visad masins atsakymo ir pažinimo galimybę.

Kilęs iš bajorų giminės, mokėjo daug kalbų, rimtai studijavo ir buvo labai religingas. Mergaitės jį šventuolėliu vadindavo. Mokslas ir knygos buvo jo gyvenimo džiaugsmas. Draugų, be manęs, lyg ir neturėjo. Buvo kuklus, nedrąsus, vengė pažinčių, kad nesutrukdytų jam laiko. Mėgo muziką, lankė operą, teatrą. Kai tik laikas leisdavo, vykdavo į tėvo dvarą ir talkindavo ūkio darbuose. Žiūrėk — tik nuvažiuos ten, persimes keliais žodžiais su tėvais, ir tuoj bėga į tvartą pas savo mėgstamą arklį. Paskiau — į laukus. Tai piemenį pavaduoja, tai bedirbantį berną. Su jais jis būdavo nuoširdžiai draugiškas, mėgdavo pasikalbėti.

Universitete mergaitės jį gaudyte gaudydavo. Dažnai gautus iš jų meilės laiškus dėdavo į stalčių, perskaitęs tik kelis pirmuosius sakinius. Jis mergaičių vengdavo, sakydamas, kad neturi laiko su jomis draugauti. Bet šiaip su jomis būdavo labai džentelmeniškas. Į pasimatymus, pasilinksminimus neidavo, bet su viena kita nueidavo į operą, teatrą, dažniausiai pasikviesdamas neturtingą studentę. Ieškojo su juo pažinčių ir ne viena mamytė, svajodama įsivilioti į žentus.

Mudu gyvenome viename dideliame name. Jis turėjo kambarį trečiame, o aš antrame aukšte. Šeimininko duktė, neprisivilijusi Kosto, užpyko ant jo ir išvažiavo į Dotnuvos Žemės ūkio akademiją. Netrukus ir tėvai, pardavę namą, išvyko į Šiaulius. Atsikėlė, anksčiau Klaipėdoje gyvenusieji, nauji namo šeimininkai.

Vieną vakarą, man grįžus namo, į kambarį lėkte įlėkė Kostas. Tas pats Kostas, mano geras draugas, gražiai nuaukęs vyras, bet nebe tas pats manieringas džentelmenas, visados buvęs kuklus, šaltas, nedrąsus, ramiai kalbantis. Jis, pribėgęs prie manęs, pradėjo mane purtinti už pečių, o aš, nebežinodamas ar čia realybė, ar sapnas, iš karto nebesusigaudžiau, ką jis nori pasakyti, kas čia įvyko ar įvyks. O jis jau nebekalbėjo, o šaukė:

— Ar tu matei ją? O, kokia ji graži... Kokia ji protinga... Gerai skambina pianinu, gražiai dainuoja. Moka anglų ir vokiečių kalbas. Aš ją mokysiu prancūzų ir ispanų, o ji mane anglų... Rytoj eisime pas ją. Supažindinsiu. Pakvietė mudu vakariėnės...

— Palauk, palauk, — sakau Kostui. — Tu turi karščio. Išgerkime trijų devynerių. Tau reikia vaistų. Aš nieko nesuprantu, ką ir apie ką tu kalbi.

Trejas devynerias, arba gyvatinę, jis retkarčiais išgerdavo, dažniausiai po egzaminų, po įtempto darbo. Bet dabar vienos neužteko, išlenkėme po tris.

— Sėsk, atsikvėpk ir nusiramink, — stumtelėjau ant sofos Kostą, o pats atsisdau prie rašomojo stalo, vis dar netikėdamas, kad žmogus gali taip staigiai pasikeisti. Iš visados šalto, atsargiai su žodžiais besiskaitančio jaunuolio staiga pasidarė karšta košė, nesuvaldomų jausmų ir nervų maišas. Kad pasigėrę sukvailioja, tai ne kartą mačiau, bet kad blaivus proto nebetenka, tik dabar pamačiau.

Jis pradėjo pasakoti apie dienos įvyki. Buvo taip. Kieme susipažino su nauja namų šeimininke. Paskui atėjo ir iš miesto grįžusi jos duktė Gražina. Po to kavutė. Vienos valandos pokalbis. Ir staiga iš dangaus nukrito meilės spinduliai. Ir mergaičių gaudomas Kastukas pats įsikabino į mergaitės sijoną, įlindo kaip žuvis į tinklą.

— Tai ištraukei lygties šaknį, — sakau Kostui. — Žinai, jei aš pats nebūčiau matęs, kas dabar įvyko, ir girdėjęs tave kalbant, o būtų kas nors kitas sakęs, tai jam tiesiai į akis būčiau drožęs: "Sakyk bobutei, o ne

man — aš Kostą pažįstu". O dabar kitas klausimas tau, Kostai: ar taip sulaukęs 23 metų nė vieną kartą nebuvai metęs šiltesnio žvilgsnio į moterį, ar meilės žodelio kuriai nors nepasakęs, ar slaptai neįsimylėjęs?

Ne. Niekados. Gal kiek draugiškesnis būdavau tik toms mergaitėms, kurios gerai mokydavosi. Su jomis apie pamokas, rašomuosius darbus ir egzaminus turėdavau kalbos. O visas kitas ne kartą mintyse varnomis palaikydavau. Pasakysiu, kad tos, kurios, išėjusios prie lentos pamokos atsakyti ar uždavinio spręsti, žioplindavo, tai ir gražiausiai nepagailėdavau mintyse kartesnio žodžio.

Apie Gražiną ir jo naują meilės išgyvenimą mes kalbėjomės iki vidurnakčio. Aš jam tada sakiau, kad jei galima persivalgyti, tai, tur būt, galima ir persimylėti. Jei jis visa tai būtų man pasakojęs jam įprastu ramumu, nebūtų buvę nieko nuostabaus. Bet dabar tas jo šokinėjimas, karščiavimasis man buvo nesuprantamas ir toks liko; nors apie tai ilgai kalbėjomės, bet neišsiaiškinome.

Kitą vakarą, anglišku muilu išsiprausę ir egiptietiškais tepalais plaukus išblizginę, nuėjome pas šeimininkus. Radome ir Gražinos draugę, kurią šeimininkė man piršo.

Tas praleistas vakaras, o po to ir kiti sekę beveik kiekvieną sekmadienį, man sukėlė daug abejonių, kuo toliau, tuo labiau jas išryškindami. Gražina buvo graži. Galima pasakyti, kad labai graži. Jos draugė Vida taip pat graži. Ji man patiko. Jeigu jau būtų galima pasirinkti, tai ne Gražiną, bet Vidą rinkčiau. Ji buvo aukšta, grakšti, sportiška. Man buvo keista, kad Gražina vis nenuleisdavo žvilgsnio nuo Vidos. Jos jai rodomas rūpestingumas nuedavo net iki įkyrumo: "Tu nevalgyk to, bet tą, tu negerk, tu per daug šoki, aš tave palydėsiu namo, tau jau laikas miegoti" ir t.t. O taip pat atrodė, kad Gražina mažai dėmesio skyrė Kostui. Jei ką nors ir sakydavo ar darydavo, tai labai dirbtiniu būdu. Vidai patinka Kostas. Tokį įspūdį susidariau nuo jų pirmo pasimatymo. Atrodo, kad toji meilė

vis labiau ir labiau liepsnojo. Taip ir netekau pirštosios Vidos. Vietoje Vidos man piršosi šeimininkė. Aš su ja turėdavau šokti, kalbėtis, praleisti vakarą. Jos vyras po vakarienės pabūdavo valandėlę su mumis ir po to užsidarydavo savo darbo kambaryje.

Gražinos mama — griežta šeimos valdytoja. Nors pati šokdama mėgdavo prie vyrų prisiglausti, kartais slaptai pasibučiuoti, bet Gražiną tai jau per griežtai valdė ir prižiūrėjo. Pati Gražina ne kartą skundėsi, kad mama nuo jos visus vyrus atbaidydavo. Ir mano mielas draugas Kostulis turėdavo kas vakarą išklausti pamokslų, kad negalima bučiuotis, negalima rankomis laikytis, negalima drauge ant minkštastuolio sėdėti, negalima arti susiglaudus šokti, patamsyje būti ir t.t. O kad įsakymai būtų vykdomi, tai vis retkarčiais Kostą ir Gražiną besikalbančius aplankydavo.

Po pusmečio buvo Kosto ir Gražinos vestuvės. Jis gavo humanitarinių mokslų diplomą ir ruošėsi studijuoti techniką. Tad buvo dviguba šventė. Nors vaišės buvo labai šaunios, bet vis dėlto liūdnokos. Bent man taip atrodė. Per daug ašarų liejo Gražina ir Vida. Žiūrėk — apsikabinusios ir žliumbia. Neiškentęs net apibariau.

Ko verkė Vida, žinojau. Ji gailėjosi Kosto. Bet ko visą laiką kukčiojo Gražina, neatspėjau. Visi tarėsi, kad mamytės išlepinta ir valdoma dukrelė, kuri ir kiaušinio išvirtį nemokėjo, baiminosi šeimyninio gyvenimo, nors jau buvo 23 metų — vienmetė su Kostu. Apie ją tą vakarą visi kalbėjo.

Prasidėjęs karas, po to sekusios dvi žiaurios okupacijos išdraskė ir mūsų gražios draugystės lizdą. Kostas pasiliko gyventi Lietuvoje. Jo tėvų dvaro samdiniai, su kuriais jis gražiai sugyveno, naujojo režimo metu pasidarė kolūkio viršininkais ir jį visą laiką globojo. Kostas baigė technikos fakultetą, turėjo atsakingą darbą, bet komunistams neįtiko. Buvo išvežtas į Sibirą. Ten mirė jis, jo žmona ir dvi mergaitės.

Su juo susirašinėti negalėjau. Jis prašė,

kad jam niekas nerašytų, nes yra sekamas. Nors buvau girdėjęs apie Kosto gyvenimą, bet daug kuo netikėjau. Po daug metų susitikau Vidą.

— Vidutė! — surikau iš džiaugsmo, ją pamatęs dideliame svečių būryje, ir puolėme vienas kitam į glėbį. Ji, išimylėjusi Kostą, taip ir pasiliko viena, šeimos nesukūrusi. Ji apie Kostą pasakojo, kaip apie didvyrį. Jį beveik laikė šventuoju.

Sužinojau, kad Gražina buvo išimylėjusi Vidą, o Kosto, kaip vyro, ji nemylėjo. Vida, nors labai mylėjo Kostą, tos paslapties jam neišdavė. Ji, kaip ir Kostas, buvo labai religinga. Kostas, išvykęs su Gražina į Šveicariją medaus mėnesiui, jokio romantiškumo neišgyveno. Gražina skundėsi serganti, turinti didelius skausmus ir negalinti turėti šeimos. Taip ji Kostą apgaudinėjo net trejus metus, o jis, labai ją mylėdamas, tikėjo jos žodžiais.

Vida išsikėlė gyventi į mažą provincijos miestelį ir manė, kad Gražina pasikeis, susigyvens su esama padėtimi. Bet kur tau! Nuolat plaukė jos laišakai, o kelis kartus ir ji pati buvo atvažiavusi aplankyti. Tada Vida nutarė gelbėti Kosto šeimą ir jam viską išpasakoti.

Kostas visa tai nujautė, o pagaliau ir įsitikino. Jis pasiryžo gelbėti Gražiną ir kantriai nešti šeimos naštą. Jam daug padėjo kunigas, kuris prikalbino Gražiną pasiimti auginti Kosto sesers mergaitę. Toji mergaitė, mirus motinai kalėjime, buvo našlaitė. Mergaitė atnešė į šeimos gyvenimą daugiau šilimos. Močiutės auginta, ji taip pat buvo labai religinga. Gražina pradėjo su ja eiti į bažnyčią, ruošė pirmajai Komunjai.

Tą dieną, kai mažoji Alytė priėmė Šv. Komunją, Gražina išgyveno lyg kažkokį stebuklą. Jai staiga ausyse pradėjo skambėti Kosto žodžiai, prašymas prieiti išpažinties. Pagaliau ji atsisuko į Kostą ir klausė, ką jis sakąs, ko taip garsiai kalbąs. Kostas ją paklausė:

— O ką aš tau sakiau?

— Tu prašai mane prieiti išpažinties ir priimti Šv. Komunją.

— Aš tik meldžiu ir prašau Dievą, kad mums atsiųstų dangiškų malonių ir kad tu susitaikytum su Kristumi.

Po to Gražina nuėjo į zakristiją ir paprašė kunigą, kad išklaustų jos išpažintį.

Po metų Kostas ir Gražina susilaukė dukters. Paskui labai gražiai sugyveno. Vida, užaugusi neturtingoje šeimoje ir labai vargingai gyvenusi, susipažinusi su Gražina, gavo jos tėvo įstaigoje darbą ir džiaugėsi jos nuoširdumu, draugiškumu, visai nenujausdama, kad ją jos draugė įsimylėjo. Visa tai ji patyrė tik tada, kai Gražina susipažino su Kostu. Tada Gražina jai prisipažino, kad mylinti ne Kostą, bet ją.

— O kodėl tu apie visa tai nepasakei Kostui? — paklausiau Vidą.

Ji pradėjo man pasakoti, žibant akyse ašaroms:

— Buvo taip. Vieną vakarą, mums grįžus iš teatro, Gražina vaišino vynu. Ji gerė daug daugiau, negu kitais vakarais. Paskui aš ją užtikau virtuvėje, slaptai geriančią. Pamačiusi mane, ji puolė bučiuoti ir visa drebėdama prašė, kad aš pasilikčiau nakvoti ir miegočiau su ja. O kad Kostas nežinotų, reikią jį nugirdyti. Ji į jo vyną įpilsianti stiprios skaidriosios. Bet tą vakarą įvyko kitaip. Aš nutariau Gražiną nugirdyti ir viską pasakyti Kostui, prisipažįstant, kad aš jį myliu. Gražinai nuvirtus į lovą ir užmigus, Kostą radau jo darbo kambaryje. "Kaip mūsų paukštelis?" — jis švelniu balsu paklausė. "Ji miega, — atsakiau, — miega kietai" — paskutinius žodžius pasakiau garsiau ir ruošiausi išlieti širdį. Man besitartinant prie jo, staiga žvilgsnis nukrypo į sienoje kabantį Kristų. "Ne" — surikau garsiai ir išbėgau iš kambario. Atsikvošėjau tik atsідūrusi gatvėje, nakties tamsumoje. "Aš negaliu ardyti šeimos, bet turiu padėti, kad Gražina pasveiktų ir juodu gyventų drauge". Tai tokia trumpa mano meilės ir svajonių istorija, — baigė ji savo pasakojimą. — Dabar tu pasakok man apie save, api savo išgyvenimus.

Rytuose pakilo saulė ir nušvietė kambarį. Draugai baigė kalbėtis ir pasakotis apie praėjusius trisdešimt septynerius metus.

Kalbėkime su vaikais lietuviškai

Danutė Bindokienė

Sena lietuviška patarlė teigia: "Kas kam rūpi, tai ant liežuvio tupi". O išėivijos lietuviams labai rūpi, kad lietuviškoji veikla (spauda, mokyklos, organizacijos, parapijos) neišnyktų su dabartine karta, kad gyvuotų, klestėtų bent iki to laiko, kol kelsis laisva Lietuva. Tą "olimpinę" lietuviybės liepsną atnešėme per vandenynus, įpūtėme svetimuose kraštuose ir kurstome, rūpinamės, kad skaisčiai liepsnotų, neišblėstų.

Tokiais sparnuotais žodžiais, ne vienoje paskaitoje patriotiško kalbėtojo kartotais, galime kalbėti apie dabartį (jeigu esame optimistai). Ateitis — jaunimo rankose. Tas jaunimas prirašys laikraščius, veiks organizacijose, mokytojaus lituanistinėse mokyklose, rinks aukas Vasario 16 proga... Argi mūsų lietuviškas jaunimas tūkstančiais nesuvažiuoja į Tautinių šokių šventes, nesuruošia pasaulinio masto kongresų, nerenka parašų po peticijomis ir nemoka pasigaminti eglutės papuošalų iš popierinių šiaudelių?.. Kas gali užginčyti jaunimo lietuviškumą? Kai dabartinės gretos išeis į suaugusiųjų eiles, į jų vietą ateis jaunesnieji ir t.t.

Toks galvojimas ir patogus, ir optimistiškas. Tačiau reikia nepamiršti, kad lietuviškumo apraiška nepasibaigia kalveliu, stovykliniu savaitgaliu ar šokiais, grojant lietuvių vadovaujamam orkestrui. Vienas iš pagrindinių lietuviškumo ženklų yra kalba — lietuvių kalbos mokėjimas ir jos vartojimas.

Spaudoje mūsų korespondentai ne kartą pasigardžiuodami džiaugiasi, kad tokių ir tokių veikėjų sūnelis-dukrelė, sukaktuvinės puotos metu užkalbinti, lietuviškai prašnekėjo. Įsivaizduokite: lietuvių tėvų vaikai lietuviškai moka! Tai bent sensacija, verta spaudos puslapių!

Taip ir knieti paklausti rašėivos: keliais sakiniais su tuo sūneliu ar dukrele persi-

metė? Apie ką buvo kalbėta? Ar tas pokalbis tik šitaip nenuskambėjo:

- Ar studijuoji dabar?
- Studijuuju.
- Kiek dar metų liko mokytis?
- Du metai, tada baigsiu.
- Kaip patinka svečiai ir puota?
- Gerai.

O kaip su lietuviukais vaikais? Užkalbinkime bet kurį lituanistinės mokyklos mokytoją, dirbusį bent paskutiniuosius penkerius metus. Su rūpesčiu kiekvienas papasakos, kad vaikai į pirmąjį skyrių ateina, vis silpniau ir silpniau lietuviškai kalbėdami. Nežiūrint visų mokytojo pastangų, juos išmokyti lietuviškai, praplėsti jų žodyną bent iki ankstyvesniųjų mokinių pajėgumo, nesiseka. Dažną lietuviuką jau net "puskalbiu" vadinti negalima, nes jo žodynas toks menkutis, kad dviejų teisingų lietuviškų sakinių iš eilės pasakyti nesugeba. Vaikai nebemoka papasakoti net paprasčiausio įvykio. Daiktavardžių giminės, būdvardžių ir daiktavardžių galūnių derinimas, veiksmažodžių asmenys ar laikai — jiems visiškai svetima teritorija. Čia, be abejo, nekalbama apie gramatikos taisykles, o tik apie praktiškai vartojamą kalbą.

Jeigu lietuviškas žodis tokioje liūdnoje padėtyje, tai dar blogiau su skaitymu. Vaikai neįstengia perskaityti lengvučio straipsnelio, nesustoję kiekviename sakinyje kelis kartus, nes nesupranta žodžių; negali parašyti trumpučio rašinėlio, šimtą kartų nepaklausę: "Kaip lietuviškai sakytum...?"

Iš kur tas lietuvių kalbos nuosmūkis? Kieno tai kaltė? Ar kaltinsime lituanistines mokyklas, kurios neišmoko gerai kalbėti, skaityti ir rašyti lietuviškai? Juk tėvai labai daug aukojasi, veždami vaikus į mokyklą; juk mokytojai juos ten išlaiko net po 5 valandas kiekvieną šeštadienį (o yra mokyklų, kuriose lietuviškos pamokos vyksta kasdien). Taigi tėvai savo pareigą lietuviybei atlieka ir gali ramia sąžine kaltinti mokyklas. Žinoma, mokytojai turi ir savo nuomones, kurios gerokai skiriasi nuo tėvų pažiūrų.

Situaciją galima pailustruoti trimis epi-

zodėliais. Jie, deja, nėra vaizduotėje gimę, bet kasdien matomi, girdimi ir pergyvenami.

I

Prie mokyklos būriuojasi mamos, laukdamos vaikų. Būreliai kalbasi lietuviškai, nors pokalbiuose geroka anglišku išsireikimų priemaša. Prasiveria plačios durys, ir vaikų klegesys pripildo apylinkę. Trinki automobilių durys, mamos renkasi savuosius.

- Kaip tavo diena, Linute?
- It was o.k.
- Ar daug pamokų turi, Rimai?
- I need a new notebook, mother.

— Sėdėkit mašinoj ramiai. No jumping, kai vairuoju ir no screaming pro langus, — moko jauna ponia pilną automobilį vaikų.

— Tony, einam namo! — šaukia močiutė darželinuką, kuris mėgina knygų krepšiu pargriauti kuo daugiau vaikų ir net nežiūri jos pusėn.

— Tony, lets go home! — vėl šaukia ji, ir vaikas tuoj paklauso.

— Sure, granma.

— Be good boy, and granma duos tau kėndžių, — žoda močiutė mėlynakiui Antanėliui. Visai kaip pas Vincą Krėvę-Mickevičių: močiutės ir Antanuko tarpusavė meilė.

II

Jauna priemiesčio gyventoja skundžiasi pažįstamai, kad jos mažiausias sūnus nekalba lietuviškai ir gana. Kiek ji bevargstanti, bekalbinanti, jis vis angliškai atsako. Laimė, kad kitą rudenį jau eis į šeštadienį, tai gal išmoks. Žinoma, negali ir iš tos mokyklos daug tikėtis.

— Vyresnės mergaitės kiekvieną šeštadienį zyzia, verkia, nenori eiti į mokyklą. Pamokų daug užduoda, pamiegoti negali, mokytojos susiraukusios, klasėje neleidžia laisvai pasikalbėti su draugėmis. Net gaila vaikų, bet mes su vyru tvirtai stovime: turi eiti ir negaus daugiau kaip po penkis dolerius už šeštadienį. Esame lietuvių kilmės, būtų gėda lietuviškai nemokėti.

— Kaip joms sekasi mokytis?

— Nekaip. Dvejetai ir dvejetai, silpnutės abi. Žinoma, mokytojams patogiau skūsti

mergaitės. Geriau tą energiją sunaudotų vaikus mokydami. Mums iki mokyklos dvilika mylių. Ne juokas kiekvieną šeštadienį lakstyti. Mes iš mokytojų per daug nereikalaujame. Jie patys prisigalvoja visokių linksniavimų, dalyvių, pusdalyvių... Aš padėti namie negaliu, nes pati jų nemoku, o po gramatikas tikrai nesiknisiu. Svarbu, kad vaikai lietuviškai susikalbėtų ir gana.

— O mergaitės namie lietuviškai kalba?

— Tai, žinot... Sunku visada iš paskos bartis, priminti. Mes su vyru norime, kad mergaitės gerai namuose jaustųsi, nebūtų baramos per daug... Bet abi supranta lietuviškai, kai mudu su vyru ką sakome. Čia jokios problemos nėra, tik tas mažiukas nenori lietuviškai kalbėti...

III

Pasibaigus mokslo metų ketvirčiui, kasdieninės mokyklos mokytojai išsiuntinėjo pranešimus, kad tėvai turi ateiti pasikalbėti. Nustatytą dieną mokykla prisipildė. Tėvai eina iš klasės į klasę. Vieni džiaugiasi vaikų pažanga, kiti prisižada su vaikais dirbti, jų darbą prižiūrėti. Tėvų tarpe didesnė pusė lietuvių. Daugumos vaikai lanko šeštadieninę mokyklą. Toje mokykloje taip pat buvo išdalintos pažymių knygelės ir pakviesti tėvai su mokytojais pasikalbėti. Pasirodė tik vienas kitas — dažniausiai tokie, kurių vaikai paklusnūs ir geri mokiniai. Išdykėlių tėvai beveik nepagaunami. Jeigu jau kada prispiria mokytojas telefonu ar asmeniškai sutikęs, tai į visus šeštadienius "mokslus" tėvai tik ranka numoja. Kam čia plėšytis? Tegul vaikas susikalba lietuviškai, gal dar sugeba laišką giminėms į Lietuvą parašyti ir užteks. Iš to duonos nevalgys...

Žinoma, joks tėvelis, jokia mamytė taip nepasakytų kasdieninės mokyklos mokytojui. Čia tėvų reikalavimai labai dideli ir viskas svarbu. Ne vien tik mokslu taip domimasi. Pvz. pernai daugumas mokyklų ruošė 200 metų Amerikos nepriklausomybės minėjimus, į kuriuos buvo kviečiami tėvai. Tik retas nesėdėjo mokyklos salėje ir neplojo iki delnų įkaitimo, kai jo dukrelė ar sūnelis dainavo: "I am a Yankee doodle

dandy..." Tačiau lituanistinės mokyklos salė buvo apytuštė, švenčiant Vasario 16, nors ta pati dukrelė ar sūnelis, tautiniais drabužiais pasipuošę, šoko ir dainavo, tik jau lietuviškai.

Kiek beprašoma per mokyklų biuletenius, visuotinius tėvų susirinkimus, spaudą, kad tėvai lankytųsi į mokyklų renginius, šventes, o tie vis atranda nepaprastai svarbių užsiėmimų kaip tik tuo pačiu laiku. Vaikų ūpas krinta. Kas iš to, kad išmoko naują eilėraštį, kad dalyvaus vaidinime, dainuos chore, šoks su savo klase scenoje, jeigu salėje nėra nei vieno artimojo, kuriam svarbu ir įdomu. Vaikas nejučiomis susidaro nuomonę: lietuviška mokykla, o tuo pačiu pamokos ir lietuvių kalba yra nesvarbu, bet angliška — svarbu. Tos nuomonės neįstengs pakeisti sumaniausi mokytojai ir patriotiškiausi straipsniai dienraščiuose (kurių vaikai ir taip neskaito).

Išvada labai aiški: jeigu norime, kad vaikas kalbėtų lietuviškai, reikia jį išmokyti. Jokio čia stebuklo tikėtis nereikia. Pats jis neišmoks, neragintas nekalbės, nes angliškai juk lengviau. Tik pagalvokime ir palyginkime laiką, praleidžiamą kasdien kalbant lietuviškai ir angliškai. Lietuviškai vaikas tegali kalbėti tik su savo tėvais namie ir klasėje per lietuvišką pamoką. Net ir su lietuviais draugais kalbama angliškai (nebent klausosi tėvai ir padaro pastabą). Kiek vaikas perskaito angliškų knygų (įskaitant ir mokslo vadovėlius) ir kiek lietuviškų? Kokios temos diskutuojamos anglų kalba, kokios lietuviškai? Atsakymų čia parašyti nereikia, juos žino kiekvienas suaugęs žmogus — tėvas, motina. Argi nuostabu, kad vaikas nemoka lietuviškai, nežino žodžių.

Tik retas genijus gali atlikti komplikuo-tą darbą, jo nesimokęs, nepasipraktikavęs. Ne visi lietuviukai yra genijai, kurie, vieną kartą išgirdę kalbant lietuviškai, visą gyvenimą gali laisvai kalbėti, skaityti ir rašyti. Tik prisiminkime savo mokyklinės dienas ir svetimų kalbų pamokas. Kiek reikėdavo kalti, kad prisimintume vokiečių kalbos artikelius, lotynųrieveiksnius, prancūzų ištarimą? Mūsų vaikams sunkioji ir

JAUNIMAS

Kodėl mes nekalbame lietuviškai

Vida Didžbalytė, V kl. mokinė

— Kalbėkite lietuviškai! Vaikai, atsiminkite, jog jūs esat lietuviai! — vis skamba mūsų ausyse.

Skaitome, rašome ir girdime, kad yra labai svarbu kalbėti lietuviškai. Mokyklose mokytojai mus ragina lietuviškai kalbėti. Laikraščiuose taip pat rašoma, kad jaunimas turi lietuviškai kalbėti, kitaip jis nušaus, nebebus lietuviškas.

Kas šeštadienį aš lankau Kristijono Donelaičio aukštesniąją lituanistinę mokyklą ir dažnai galvoju: iš tikrųjų, kodėl mes nekalbame lietuviškai? Man atrodo, kad priežastys yra trys:

svetimoji kalba, deja, nėra angliška... Jeigu mes norime, kad vaikai mokėtų lietuviškai, jeigu tuo didžiuojamės ir džiaugiamės, kalbėkime su jais tik lietuviškai. Ne patriotiškumo, tautiškumo verčiami, bet grynai praktiškais sumetimais. Jeigu leidžiame vaiką mokyti pianinu skambinti, pasirūpiname, kad jis namie tam tikrą valandų skaičių padirbėtų; jeigu dukrelė lanko baletu studiją, primename, kad turi atlikti užduotus judesius, pasipraktikuodama namie. Be įtempto darbo nieko nepasieksi. Tik kažkodėl ši paprasta taisyklė visai užmirštama, kai reikia lietuviškai mokytis. Jeigu lietuviškumas ir lietuvių kalba nesvarbi, neapgaukinėkime kitų ir savęs, neieškokime kaltininkų, kad vaikai nekalba lietuviškai, nes kaltės pirštas atsisuks tik į save. Jeigu norime, kad vaikai lietuviškai mokėtų, padirbėkime su jais, kalbėkime lietuviškai!

1) Mes esame gimę Amerikoje ir, nors apie Lietuvą esame daug girdėję, mažai kas esame ją savo akimis matę. Lietuva mums pasiliko tarytum graži vaikystės pasaka.

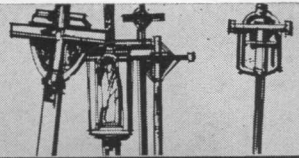
2) Mokyklose ne visi mūsų draugai yra lietuviai. Pamokos yra anglų kalba, ir mes taip įprantame kalbėti angliškai, kad pasidaro lengviau su draugais net lituanistinėje mokykloje angliškai kalbėti.

3) Mūsų lietuviškas žodynas yra menkas ir sunku išsireikšti, kai tuo tarpu angliškai mes galime visas mintis ir idėjas išsakyti be jokių pastangų. Dažnai mes pasirenkame lengvesnį kelią ir kalbame angliškai.

Bet ar negalim šias priežastis panaikinti? Kuo daugiau sužinosime apie Lietuvą, tuo lengviau mums pasidarys lietuviškai kalbėti ir mieliau stengsimės tą kalbą vartoti. Jeigu mažai lietuviškai mokame, tai kodėl nesimokome daugiau? Lituanistinėje mokykloje mums dėsto Lietuvos istoriją, geografiją, literatūrą, gramatiką, sintaksę, tautosaką, apie Lietuvos žmones: jų būdą, tradicijas, gyvenimą ir papročius. Mes ten dainuojame lietuviškas dainas ir šokame tautinius šokius. Yra pakankamai lietuviškų organizacijų jaunimui: skautai, ateitininkai, tautinių šokių grupės ir chorai.

Ne visi mūsų draugai yra svetimtaučiai. Jeigu svetimtautis yra mūsų tarpe, tai iš mandagumo reikia angliškai kalbėti. Savų jų tarpe reikia būtinai kalbėti lietuviškai. Kai lietuviškai kalbėsime, tai kiti lietuviai susgėdins ir pradės sekti mūsų pavyzdžiu. Kalbėkime lietuviškai su savo sesutėmis ir broliciais.

TĖVYNĖJE

Paruošė DANUTĖ ir GEDIMINAS VAKARIAI

LIETUVIAI SAVAMOKSLIAI MENININKAI PASAKOJASI APIE SAVE

LTSR Liaudies meno rūmuose yra saugomi šimtai Lietuvos paprastų žmonių meistrų ir menininkų gyvenimo aprašymų. Jie parašyti nuoširdžiai paprasta, sodria paprastų žmonių kalba. Jų turinį sudaro šių žmonių gyvenimo vargai ir kūrybinis džiaugsmas. Aprašymai susegti į tris storus aplankus. Štai keletas užrašytų istorijų.

STEPAS SATKŪNAS, tapytojas. Pirmą kartą pasirodė 1974 m. vasarą respublikinėje dailės parodoje "Šlovė darbu". Joje buvo iškabinęs keturis vaizdinius paveikslus. Vaizduotė padėjo nelengvam darbininko kelyje. Vaikystėje buvo piemuo, jaunystėje — pusbernis, batsiuovys, nevykęs statybininkas, dažytojas. Dirbo Kauno batų remonto dirbtuvėje. Klaipėdoje geležinkelio stotyje, Klaipėdos ir Šiaulių "Maiste", "Kauno audiniuose". Tarybinis aktyvistas, vanden-

tiekiu tikrintojas. Šiandien pensininkas. Savęs nelaiko talentingu, o tik nori pirmauti, nugalėti kitus ir pasižymėti. Jo manymu, nugalai noras nugalėti. Laisvą laiką praleidžia gamtoje. Visa tai, ką pastebi, bando atkurti savo paveiksluose.

ANTANAS DRUNGILAS, tapytojas. Apie save rašo, kad, iš piemens išbėgęs, tarnaudavo dvaruose. Žiemą dirbdavo vaikams žaislus, paukščių iškamšas, įvairius drožinius, jų tarpe ir smūtkelius. Salantų miesto pirmoje meno saviveiklos apžiūroje buvo apdovanotas garbės raštu. Prisipažįsta, kad trūksta žinių ir įgūdžio rankose. Pastebi savo klaidas, kurių neįstengia ištaisyti. Ateityje numato kurti Lietuvos senovę iš pasakų, legendų bei padavimų, o taip pat iš istorijos lobyno, kad būsimoms kartoms liktų mūsų protėvių aukšta kultūra. Šiandien jau pensininkas.

ALEKSAS MOCKUS, medžio drožėjas. Ta-

Taip pat turime daug lietuviškai skaityti. Jeigu lietuviškos knygos atrodo labai baisios, kai skaitome ar atrandame bent tris nesuprantamus žodžius, tai nenusiminkime. Dėl poros nesuprantamų žodžių skaityti juk galima. Skaitymas padės išmokti naujų žodžių, jeigu pasiimsime žodyną ir netingėsime tų žodžių reikšmę išsiaiškinti. Skaitymas lietuviškų knygų padės mums geriau kalbėti lietuviškai.

Daug kas turi susidarę nuomonę, kad nėra įdomių lietuviškų knygų, kad jos visos pasenusiomis temomis parašytos ir sunkios. Tai netiesa! Aš esu skaičiusi daug įdomių

knygų, pvz.: VI. Vijeikio "Saigūnas", V. Vaitkevičienės "Du draugai", N. Jankutės "Nuo devynių iki pirmos", "Šamo ežero sekliai", R. Spalio "Gatvės berniuko nuotykių", D. Bindokienės "Parkas anapus gatvės" ir "Mieste nesaugu", taip pat N. Jankutės "Kelionė į septintą stotį". Yra ir dar daugiau įdomių lietuviškų knygų, kurias neturėjau progos perskaityti.

Mes turime prisiversti daugiau skaityti, dažniau kalbėti lietuviškai ir visuomet prisiminti, kad "garbė svetimomis kalbomis kalbėti, bet gėda savosios gerai nemokėti". Lietuvių kalba yra mums ta savoji kalba.

lentą paveldėjo iš tėvų. Tėvas buvo žemės darbininkas ir iš medžio dirbo buitinius reikmenis. Motina buvo gera audėja ir verpėja. Vasarą piemenaudamas nepaleisdavo iš rankų peilio. Šiandien, sulaukęs senatvės, gyvena Šilutėje ir drožinėja skulptūras. Mėgstamiausi drožiniai iš senovės lietuvių tikėjimo: augalų dievas Patrimpas, užsikrijęs plačiu ploščiu, eina per laukus laimindamas sėją. Bangpūtys — žvejų dievas.

ANTANINA VARNIENĖ, audėja. Karo metu dar paauglei mergaitei teko patirti daug neteisybės, žuvo du mylimi broliai. Savo vargą įaudžia į kilimėlius mėgstamiausiais eilių posmais. Gyvena Kaune. Jos darbai užtinkami ne tik Lietuvos respublikos parodose, bet ir už jos ribų. Apie save rašo: "Kai buvau kokių 4-6 ir 8 metų, plaukydavau valtimi viena, ryte saulei tekant arba vakare saulei leidžiantis. Kai būdavo ramus vanduo, tai gražiausia būdavo žiūrėti į vandenį. Jis būdavo įvairiausių spalvų — mėlynas, žalias, baltas, kartais juodas ir raudonas pasirodydavo, ir, rodos, matydavau vandenyje visą pasaulį — saulę, žvaigždes, miestus, namus, net žmonių veidus, kurių tada nepažinojau. Viską būdavo galima pamatyti tame gražiame Nemuno vandenyje. Tėvelis ir mamytė vasarą dirbdavo pas ūkininkus, o aš likusi namie viena labai mėgau rėdyti lėles. Žiemą padėdavau mamytei verpti pakulas. Man trūksta mokslo, maža man laiko, aš neturiu kada išsipaišyti gerą projektą, tai matyti mano darbuose. Audžiu neišsipaišius, iš galvos, bet su gera nuotaika ir dideliais norais. Dirbu visuomet dainuodama".

VYTAUTAS JARUTIS, kalvis. Užventyje baigęs pradžios mokyklą. Tėvas buvo stalius, motina siuvėja. Pats pradėjo dirbti jau nuo 14 metų: akmenskaldis, statybininkas, elektrikas, mokyklos dirbtuvių vedėjas. Pirmiausia susidomėjo medžio įraižymu, paskui papuošalais ir pagaliau kalvyste, kuri, tur būt, ir yra jo tikrasis pašaukimas.

Jis įsitikinęs, kad kiekvienas žmogus gali būti vienoks ar kitoks kūrėjas, tik reikia daug dirbti. Svarbiausia iškęsti pirmus ban-

dymus. Nenuleisti rankų po pirmo nusivylimo. Nauji sumanymai gimsta bedirbant patį daiktą. Kartais prieblandoje susikryžiuoja vakaro linijos ant grindų ir sukuria lyg žvakidę, o kartais daug dalykų prisapnuoja.

PRANAS GIEDRA, puodžius. Gimė ir užaugo Viekšnių miestelyje. Jau nuo 12 m. amžiaus pradėjo lipdyti švilpukus. 1938 m. persikėlė gyventi į Dzūkiją ir žiesti puodus. Po dešimt metų darbo jis jau per tris valandas nužiesdavo 66 puodus.

MARIJOS PEČKAUSKAITĖS - ŠATRIJOS RAGANOS PAMINĖTAS 100-TASIS GIMTADIENIS

Lietuvos Valstybinės respublikinės bibliotekos susirinkimų salėje dalyvius su rašytojos gyvenimu ir kūryba supažindino Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto docentė A. Vaitkūnienė. Filologijos mokslų dr. J. Lankutis apžvelgė rašytojos kūrybą šių dienų požiūriu. Buvo paskaitytos ištraukos iš rašytojos kūrybos. Literatūrinę minėjimo dalį pajavairino Lietuvos Liaudies buities muziejaus muzikos teatro trupė. Ta proga Respublikinėje bibliotekoje atidaryta M. Pečkauskaitės - Šatrijos Raganos gyvenimo ir kūrybos paroda.

RUOŠIAMASI SPALIO SOCIALISTINĖS REVOLIUCIJOS 60-TOSIOMS METINĖMS

Kovo 14 d. Vilniuje įvyko vadovaujančių žurnalistų visuotinis narių susirinkimas. Lietuvos žurnalistai įtaigojami skleisti ir aiškinti lenininę tarptautinę partijos politiką, aiškinti tautų draugystes ir tarptautines darbininkų mintis, nušviesti socialistinį lenktyniavimą ir pirmūnų patyrimą. Susirinkę žurnalistai priėmė nutarimą, kuriame numatytos priemonės žurnalistinei veiklai gerinti, sutinkant spalio 60-tąsias metines.

Ryšium su spalio revoliucijos 60-siomis metinėmis šiemet vasarą numatyta tarptautinėje Paryžiaus mugėje įrengti Lietuvos skyrių. Mugės lankytojai galės susipažinti su Lietuvos respublikos pasisėkimais. 1978 m. Lietuvos skyrius bus tarptautinėje parodoje Austrijos sostinėje Vienoje.

KOMUNISTINĖ TVARKA PRIE TRAUKINIO KASOS

Lietuvoje važinėjimas traukiniais gadina nuotaiką. "Tiesoje" J. Krasnauskas rašo: "Tki traukinio išėjimo Vilnius-Klaipėda — dar daugiau kaip pustrečios valandos, bet žmonės jau stovi eilėje nusipirkti bilietą. Išstovėjus valandą, kasa užsidaro, ir visi laukusieji pakrinka stumdydamiesi prie kitų langelių, rankose su daiktais, nervingi, pavargę. Praėjus valandai, žmonės ir vėl priartėja prie langelių, bet traukinys išvažiuoja už dešimt minučių. Prasideda grumtynės, kas stipresnis".

"GERAS" PAVYZDYS: VAIKAI ŽAIDŽIA GIRTUOKLIUS

Kai kuriems vaikams tik dveji-treji metukai, bet jie pamėgdžioja girtuoklius. Kodėl jie žaidžia tokius žaidimus? Tarp Šilo ir V. Grybo gatvių, kampe tarp prekystalių ir daržovių paviljono, išprausta alinė. Alaus mėgėjai, čia pat prisivaišinę maisto produktų, užsigeria alaus ar ko nors stipresnio, pradeda girti šlitinėti ir užkabinti praeivius. Aišku, ši reginį mato vaikai ir dar prisiklauso įvairiausių, jiems negirdėtų žodžių. Vyresnieji moksleiviai kartais susigundo ir patys alum pasivaišina.

VILNIAUS OBSERVATORIJA

Viena pirmųjų observatorijų Europoje, pagarsėjusi planetų, jų palydovų, saulės ir mėnulio užtemimų stebėjimais bei fotografavimais, yra Vilniaus observatorija. Ji įsteigta prieš 220 metų 19 a. pradžioje. Jonas Sniadeckis, žymus Vilniaus astronomas ir universiteto rektorius, pastebėjo virš observatorijos atmosferos užtersimą, nes tuo laiku observatorija jau buvo mieste. Prieš 2-rajį pasaulinį karą universiteto astronomų pastangomis observatorija buvo pastatyta užmiestyje, Čiurlionio gatvės gale, prie Vingio parko. Šiandien ši vieta ir vėl tapo miesto centru. Vėl buvo ieškoma naujos vietos observatorijai toliau už miesto. Vilniaus prošvaistė jaučiama apie 30 km spinduliu. Nauja observatorija nutarta statyti Molėtuose, Lietuvos tautinio parko ribose, ant Kaldinių kalno. Nuo šio kalno matosi

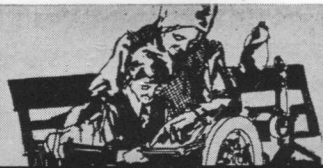
reto gražumo vaizdai: miškai, ežerai ir kalvos. Kalno pašonėje Kapelių kalnelis, už jo Kulionių piliakalnis, toliau Želvos ežeras su upeliu, Šilagilužio ežeras ir Labanoro giria. Čia bus Lietuvos astronominės kultūros centras. Jau šiandien čia lankosi daug smalsuolių.

Vilniaus observatorijos paviljonas su 63 cm reflektorium jau veikia. Statomas 23 m aukščio didysis bokštas. Dr. Vyt. Straidys sako, kad observatorija bus didžiausia Šiaurės Europoje. 165 cm skersmens reflektorių valdys skaičiavimo mašina. Vilniaus senosios universiteto observatorijos papročiai bus tęsiami Molėtų observatorijoje. Čia bus ir senas Vilniaus observatorijos užrašas: "Hinc itur ad astra". (Iš čia einama į žvaigždes.).

PAGERBTA MŪSU LITERATŪROS KLASIKĖ IEVA SIMONAITYTĖ JOS 80-MEČIO PROGA

Iškilmingas jubiliejinis vakaras įvyko Meno darbuotojų rūmuose. Minėjamą pradėjo rašytojas J. Baltušis. Jis supažindino susirinkusius su Ievos Simonaitytės gyvenimu ir kūryba. Rašytoja, kankinama įvairių negalių, nuo pat vaikystės dienų, neturėdama sąlygų mokytis, susilygino su lietuvių literatūros klasikais — Kristijonu Donelaičiu, Maironiu, Vaižgantu, Žemaitė, V. Mykolaičiu-Putinu ir kt. 1935 m. už romaną "Aukštųjų Šimonių likimas" laimėjo pirmąją Lietuvos valstybinę premiją. Ji aukštu savo kūrybos meistriškumu atskleidė įsimenančius sudėtingus ir spalvingus lietuvininkų būdus, taip subtiliai, išmintingai ir jautriai parodydama jų gyvenimą, papročius, krašto gamtovaizdžius. Pirmoji po Kristijono Donelaičio taip plačiai atskleidusi lietuvininkų kalbos lobius.

1938 m. pasirodė jos antrasis romanas "Pavasarių audroj". Vėliau "Vilius Karalius", kuris 1958 m. buvo premijuotas 25-kių tūkstančių rublių valstybine premija. Romanas "Pikčiurnienė" išverstas į rusų, vokiečių, anglų, kinų, prancūzų, lenkų ir ispanų kalbas. Dar parašė knygą "Paskutinė kūnelio kelionė", o taip pat daug novelių, apysakų ir trumpų vaizdelių.

KALBA

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J. / Patarėjas—PROF. PETRAS JONIKAS

LYGINAMIEJI FRAZEOLIGIZMAI

Jau pirmiau ne kartą šiame skyriuje esame pateikę įvairių vaizdingų frazeologizmų iš liaudies šnekamosios kalbos. Vieni jų dažniau yra užtinkami viename Lietuvos krašte, kiti — kitame, bet nemaža jų jau yra patekę ir į mūsų bendrinę kalbą. Jie gali praturtinti tiek mūsų rašytinę, tiek šnekamąją kalbą. Mūsų liaudies kalba yra pilna įvairiausių vaizdingų palyginimų, vadinamų lyginamaisiais frazeologizmais. Čia pateiksime pluoštą tokių lyginamųjų frazeologizmų, kuriuos suskirstysime į keturias grupes pagal sinoniminių veiksmažodžių reikšmes: 1. greitai bėgti, eiti, važiuoti, lėkti ir pan., 2. lakstyti, bėgioti, 3. garsiai rėkti, šaukti, dainuoti, 4. tylėti.

1.

kaip aitvaras: Lekia kaip aitvaras. Nulėkė kaip aitvaras, net žemė sudrebėjo.

kaip akis išdegęs: Tas vaikas atlėkė kaip akis išdegęs. Kur taip skuti kaip akis išdegęs? Bėga kaip akių išdegtas (J. Jabl.).

kaip arklys: Lekia kaip arklys, o sakosi sergąs.

kaip arklys, daį po uodega gavęs: Bėga kaip arklys, daį po uodega gavęs.

lyg audra: Pro duris lyg audra įlėkė mokyklos vedėja.

kaip avis, į uodegą įkirpta: Kurgi taip leki lyg avis, į uodegą įkirpta?

kaip bimbaldas, smilgą apžergęs: Lekia kaip bimbaldas, smilgą apžergęs.

kaip bitė: Kaip bitė parlėkė.

kaip bitės įkąstas: Bėga kaip bitės įkąstas.

kaip su daktaru: Išlėkė kaip su daktaru.

lyg dega kas: Ko gi taip leki, lyg dega kas?

tartum degdamas: Lekia tartum degdamas.

kaip įdiegtas: Lekia kaip įdiegtas.

kaip dūmas: Nuskuto per laukus kaip dūmas.

kaip dūmu: Vilkas kaip dūmu nurūko girion.

kaip be dvasios: Atskalbė (atbėgo) kaip be dvasios, sakė, motina susirgusi.

kaip eržilas: Jis lekia kaip eržilas.

kaip gaisrą pamatęs: Bėga kaip gaisrą pamatęs.

kaip į gaisrą: Petronėlė, visa pergedusi, kvapo neatgaudama, atbėgo kaip į gaisrą (Vaižgantas).

kaip be galvos: Važiuoja kaip be galvos.

kaip galvą pametęs (nutrūkęs): Skuta kaip galvą pametęs. Lekia kaip galvą nutrūkęs.

kaip į galvą muštas (daužtas, duotas, skeltas): Bėga kaip galvon muštas (J. Jabl.). Nubėgo kaip į galvą skeltas. Šauna atgal kaip į galvą daužtas.

kaip giltinės nešamas: Parspietė kaip giltinės nešamas. Jie įlėkė kaip giltinės nešami.

kaip griausmas: Nudūmė kaip griausmas.

kaip griausmu: Kai įsėdau, tai kaip griausmu atrūkau.

kaip katinas su pūsle: Nurūko kaip katinas su pūsle, nė atgal nepasižiūrėjęs.

kaip katinas, uodegon įskeltas: Parskuto namo kaip katinas, uodegon įskeltas.

kaip kiaulė, debesį pamačiusi: Kur leki kaip kiaulė, debesį pamačiusi?

Magdalena Stankūnienė

Ananaso žiedas (aliejus)

kaip kulka: Pramovė pro šalį kaip kulka.
kaip su mašina: Atidūmė kaip su mašina.

kaip nuo mirties: Bėga kaip nuo mirties.
kaip pamišęs: Bėga kaip pamišęs.
kaip paukštis: Lekia kaip paukštis.
kaip perkūnas: Prabildino kaip perkūnas pro šalį.

kaip iš pypkės: Atlėkė kaip iš pypkės.
kaip nuplikytas: Išlėkė kaip nuplikytas ir pradėjo šaukti.

kaip plunksna ant vėjo: Lekia kaip plunksna ant vėjo.

kaip protą pametęs: Važiuoja kaip protą pametęs.

kaip ragana į Šatrijos kalną: Dumia kaip ragana į Šatrijos kalną.

kaip raganius ant juodo gaidžio: Dumia kaip raganius ant juodo gaidžio.

Iyg (tartum) raitas: Per javus tartum raitas bėga.

kaip pasiutęs: Kai įrėži gerai kuinui į nugarą, tai lekia kaip pasiutęs.

kaip smakas: Bėga kaip smakas.

kaip strėlė: Lekia kaip strėlė.

kaip šaudyklė per žiotis: Neria kaip šaudyklė per žiotis.

kaip šaunamai (šautas, šaute): Jis kaip šaute nušovė į laukus.

kaip šuo nuo perkūnijos: Bėga kaip šuo nuo perkūnijos.

kaip iš ugnies: Kad šoko bėgt kaip iš ugnies.

kaip ugnis: Pardūmė namo kaip ugnis.

kaip uodegą nusvilęs: Lekia kaip uodegą nusvilęs.

kaip merga vakaruškon: Dumia kaip merga vakaruškon.

kaip vapsvų apniktas: Bėga kaip vapsvų apniktas.

kaip vėjas: Labą dieną pasakė ir nulėkė kaip vėjas.

kaip vėjo nešamas: Nušvilpė kaip vėjo nešamas.

kaip velnias, dūšių pagavęs: Lekia kaip velnias, dūšių (=sielų) pagavęs.

kaip velniui dūšių pardavęs: Ko taip leki kaip velniui dūšių (=sielų) pardavęs,

kaip vėtra: Eina kaip vėtra.

kaip viesulas: Nujojo kaip viesulas.

kaip viesulo pagautas: Arkliciai nulėkė per laukus kaip viesulo pagauti.

kaip avys nuo vilko: Bėga kaip avys nuo vilko.

kaip vilkų vejamas: Atbėgo kaip vilkų vejamas.

kaip zuikis nuo šuns: Skuta kaip zuikis nuo šuns.

kaip žaibas: Atlėkė kaip žaibas.

Iyg žado netekęs: ko taip leki Iyg žado netekęs?

kaip žebenkštis: Įkūrė vidun kaip žebenkštis.

kaip ant žirgo užsodintas: Eina kaip ant žirgo užsodintas.

(b.d.)

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSO LAIMĖTOJAI

Šių metų konkursui buvo atsiųsti devyni straipsniai. Vertinimo komisija (kun. V. Bagdanavičius, D. Bindokienė, O. Eivienė, A. Likanderienė ir kun. J. Prunskis), apsvačiusi atsiųstus rašinius, paskyrė tokias premijas: I ir II (po 125 dol.) Ninai Gailiūnienei ir Lilei Gražulienei, III (75 dol.) Gražinai Kriaučiūnienei, IV (50 dol.) kun. Anicetui Tamošaičiui, S.J., V (25 dol.) Daliai Staniškieni. Premijų mecenatai: dr. L. Kriaučiūnas — 150 dol., J. Lieponis — 100 dol., kun. I. Urbonas — 75 dol., S. Rudokienė — 50 dol., kun. J. Prunskis — 25 dol. Jiems nuoširdi padėka.

Premijos buvo įteiktos balandžio mėn. 29 d. Jaunimo Centre. Meninę programą atliko akt. Jonas Kelečius. Plačiau apie tai bus kitame "Laiškų lietuviams" numeryje.

Šiame numeryje jau spausdiname Ninos Gailiūnienės premijuotą straipsnį.

ATSIUSTA PAMINĖTI

A. Saulaitis, S.J. SKAUTIŠKUJŲ VIENETŲ VADOVAI IR VADOVĖS. Išleido Lietuvių Skaučių Seserija ir Lietuvių Skautų Brolija. Tai didelė 495 puslapių knyga, kurioje sutelkta daug medžiagos, naudingos skautų vadovams.

LIETUVIŲ IMIGRACIJOS BRAZILIJON PENKIASDEŠIMTMETIS (1926-1976). Redagavo ir išleido Lietuvių imigracijos Brazilijon penkiasdešimtmečio komitetas. Labai gausiai iliustruotas Brazilijos lietuvių istorijos leidinys. 207 psl.

Migelis Unamuno. VIENOS AISTROS ISTORIJA. Romanas. Išvertė Povilas Gaučys. Išleido "Rūta" 1977 m. Viršelis Vytauto Virkau. 195 psl.

Kun. K. Žitkus. KRYŽIAUS KELIAS. Išleido Kanados Lietuvių Katalikų Centro Liturginė komisija. Iliustracijos Vytauto Pranaičio. Finansavo kun. Jonas Staškevičius.

Redakcijos pastaba. Visų čia paminėtų knygų kaina nepažymėta. Tai yra tam tikras minusas išleistai knygai. Norintieji paštu užsakyti knygą, nežino, kiek pinigų siųsti. Jau skaitytojai dažnai dėl to skundėsi.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 14. Iš lietuvių kalbos išvertė kun. K. Pugevičius. Išleido Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybė Amerikoje 1977 m.

Į LAISVĖ. Nr. 69(106). Leidžia Lietuvių Fronto bičiuliai tris kartus per metus. Metinė prenumerata Australijoje, JAV ir Kanadoje — 7 dol., kitur — 5 dol. Administracijos adresas: 7034 Hartcrest Dr., Rancho Pals Verdes, Cal. 90274.

ŠVIETIMO GAIRĖS. Nr. 1(15). Lietuviškojo ugdymo leidinys. Leidžia JAV LB Švietimo Taryba. Redaguoja Danutė Bindokienė, 6634 S. Richmond St., Chicago, Ill. 60629. Administracija: Jonas Bagdonas, 6449 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629.

MEDICINA. Nr. 1(52). Pasaulio Lietuvių Gydytojų sąjungos žurnalas. Redaktorius Kazys Pemkus, 1022 Beau Brummel Dr., Sleepy Hollow, Ill. 60118. Administracija: L. Dargienė, 10326 Kipling St., Westchester, Ill. 60153. Prenumerata — 10 dol.

TECHNIKOS ŽODIS. 1977, nr. 1. Leidžia Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų sąjungos Čikagos skyrius. Išeina kas trys mėnesiai. Prenumerata — 6 dol., studentams — 2 dol. metams. Adm.: Antanas Brazdžiūnas, 7980 W. 127 St., Palos Park, Ill. 60464.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI. Nr. 2(71). Kr. Donelaičio Lituanistinių mokyklų mokinių laikraštėlis. Redakcinė priežiūra: D. Bindokienė ir V. Musonytė.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redakcinė kolegija: Juozas Vaišnys, S.J. (atsak. red.), Antanas Saulaitis, S.J., Anicetas Tamošaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Rasa Lukoševičiūtė, Nijolė Užubalienė, Danutė Vakarė, Gediminas Vakarė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Viršelis ir skyrių vinjetės — Vinco Luko. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telefonas 737-8400. N. Pr. Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.